

Виноград Господњи

ЛИСТ ПРАВОСЛАВНЕ
ЕПАРХИЈЕ БАЧКЕ

Година осамнаеста

Број 5

Нови Сад

О Божићу 2022.

Бесплатан примерак

✠ РОЂЕЊЕ

ХРИСТОВО

**Мир Божји, Христос се роди!
Ваистину се роди!**

Са благословом Његовог Преосвештенства
Епископа новосадског и бачког господина др Иринеја

ВИНОГРАД ГОСПОДЊИ

Лист православне Епархије бачке
Година осамнаеста, број 5
Нови Сад, о Божићу 2022.

Уредник
Презвитер др Милан Бандобрански

Чланови уредништва
Протојереј-ставрофор Милован Миодраговић
Протојереј Владан Симић
Протојереј Жељко Латиновић
Протонамесник Игор Игњатов
Презвитер Лео Малешевећ
Др Данило Михајловић

Лектор и коректор
Јелица Недић

Техничка обрада
Татјана Срдић

Фотографије
Предње корице: Рођење Христово, манастир
Васкрсења Христова у Каћу
Стр. 21: Библиотека Матице српске

Штампа
Принт студио ИН, Нови Сад, 2022.

Тираж 12.000 примерака

Уредништво
21000 Нови Сад
Змај Јовина 4
vinogradgospodnji.epbacka@gmail.com
www.eparhijabacka.info

CIP – Каталогизација у публикацији
Библиотеке Матице српске, Нови Сад
271.2 (5)
ВИНОГРАД ГОСПОДЊИ:
Лист православне Епархије бачке
/Главни и одговорни уредник презвитер др Милан
Бандобрански. – Год. 1, бр. 1 (1976) – год. 25 бр. 82
(2000); Год. 1, бр. 1 (2001) – Нови Сад : Епархија
бачка, 1976–2000; 2007–. – 29 цм
Лист *Виноград Господњи* излази пет пута годишње.
ISSN 0353-1783
COBISS.SR-ID 16504322

САДРЖАЈ

БОЖИЋНА ПОСЛАНИЦА	3
ОСМИ ДАН	6
Др Данило Михајловић: Божић у светлости старозаветних пророштава о Рођењу Господа Исуса Христа	6
БЕСЕДА НА МОНАШЕЊУ	9
Патријарх српски г. Порфирије: Тајна монаштва није ништа друго него Тајна Христова	9
РАЗГОВОР	12
Редитељ Горан Вукчевић: Света Гора као духовно и уметничко надахнуће	12
ОЧЕ, ДА ТЕ ПИТАМ	15
Протојереј Велимир Врућинић: Светитељи Божји и њихове свете мошти	15
БИБЛИЈСКИ ПОЈМОВНИК	18
Протојереј-ставрофор Милован Миодраговић: Свето Јеванђеље по Јовану	18
ИЗ СВЕТООТАЧКЕ РИЗНИЦЕ	20
Свети Иринеј Исповедник, епископ бачки: Архијерејска посланица о Божићу 1923. године	20
СТАРЕЧНИК	24
О ави Макарију Египатском	24
ИЗ ЛЕТОПИСА	26
Протојереј Милан Ђурић: Сто шездесет година храма Вазнесења Господњег у Чуругу	26
ПОРТРЕТИ ГОВОРЕ	28
Протојереј Миодраг Андрић: Браћа Богдановићи	28
ИЗДАВАЧКА ДЕЛАТНОСТ	30
Катихета Ђорђе Гојић: <i>Ареопагитски списи</i> <i>са схолијама светог Максима Исповедника</i>	30
ИЗ ШКОЛСКЕ КЛУПЕ	32
Теодора Томановић: Бадње вече	32
Јаков Степанов: Светосавска звона чујем	32
АКТУЕЛНОСТИ	33
КАЛЕНДАР АКТИВНОСТИ ЕПИСКОПА БАЧКОГ	40
СВЕТИЊАМА У ПОХОДЕ	45
НОВА ИЗДАЊА	46
НА ТАЛАСУ ПРАВОСЛАВЉА	47

Божјића посланица

Српска Православна Црква
својој духовној деци
о Божићу 2022. године

ПОРФИРИЈЕ
по милости Божјој

православни Архиепископ пећки, Митрополит београдско-карловачки и Патријарх српски, са свим архијерејима Српске Православне Цркве – свештенству, монаштву и свим синовима и кћерима наше свете Цркве: благодат, милост и мир од Бога Оца, и Господа нашега Исуса Христа, и Духа Светога, уз радосни божићни поздрав:

МИР БОЖЈИ – ХРИСТОС СЕ РОДИ!

*...Роди нам се Дете, Син нам се даде,
којему је власт на рамену
и име ће му бити:
Дивни, Саветник, Бог силни, Отац вечни,
Кнез мира (Ис. 2, 14).*

Драга наша децо духовна,

Радујмо се на овај велики и дивни празник Рођења Господа, Бога и Спаса нашег Исуса Христа, којим се остварило спасење света и човека! Придружимо се анђелима певајући: „Слава на висини Богу и на земљи мир, међу људима добра воља!” (Лук. 2, 14)! Зраци славе Господње су нам открили пећину која је свету постала источник Пута, Истине и Живота! Веселимо се са свеколиком творевином кличући *песму нову*, јер је Велики и веома Хваљени, над свима Господ, постао малено Дете! Ликујмо и, попут пастира у оној светлостарној ноћи, светлијој од дана, пригрлимо Онога Који је савио небеса у јасле! Празнујмо и, слеђујући мудрацима са Истока, неустрашиво проповедајмо блистајућу Звезду која је одагнала таму смрти и привела нас вечној Светлости и вечноме Смислу!

Тајна Божића садржана је у бескрајном смирењу Превечнога Који се родио као Де-

тенце и дозволио да га додирнемо, а умало, по свезлој замисли Иродовој, и повредимо. Но, не марећи за људске слабости, Син Божји очекује нашу љубав и омогућује нам да Га загрлимо. Тако смо о Божићу позвани да будемо судеоници Његовог одрастања у овоме свету како бисмо узрасли у *меру раста пуноће Христове* (Еф. 4, 13). У овој богочовечанској спрези ми усвајамо јеванђелске врлине, вечне вредности које Син Божји Собом доноси на земљу.

Живећи по заповестима Господњим, у окриљу свете Цркве, ми почињемо да гледамо Његовим очима, дишемо Његовим плућима и мислимо Његовим умом. На тај начин постепено усвајамо *ум Христов*, јеванђелски етос, вечне вредности, постајући препорођени људи, грађани Царства небеског и *укућани Дома Божјега*.

Браћо и сестре, ако се определимо да будемо обликовани Тајном љубави и смирења, пројављеном у Догађају Рођења Христова, преобразиће се и све око нас. Ако нам мерило свих вредности постане Божанско Чедо Које повијено лежи у јаслама, зачућемо исти онај укрепљујући глас анђела који је у првој божићној ноћи утешио пастире: „Не бојте се! Јер вам, ево, јављам радост велику која ће бити

Божјића посланица

Патријарх српски г. Порфирије чита *Божјићу посланицу* Српске Православне Цркве

свему народу. Јер вам се данас роди Спас, који је Христос Господ” (Лук. 2, 10 – 12). Ово вечно и непролазно анђелско охрабрење својом благодатном поруком и силом претвара страдални и немирима распарчани свет у место божјићног мира и радости. Да би тај даровани нам мир постао делатан у наше време и у нашем животу, ми се за то морамо својски потрудити, морамо га не само прихватити него и учинити суштинским садржајем нашег живота.

Братоубилачки и разорни ратови, који и данас широм планете Земље сеју смрт, показују да прави мир није просто одсуство оружаног сукоба већ плод самопрегорне жртве коју је међу људима засејао и Својим Очовечењем запечатио Сâм Господ. Мир Божји нам се открива у богочовечанској Личности Христовој, куца на врата наше слободе и позива нас да га уведемо у своје домове и школе, на своја радна места, у скровишта, ровове, животе. Позива нас да се придружимо свима који са нама деле исти, вечни, свети и непромењиви

етос или систем вредности – оно што волимо и што јесмо, оно у што верујемо и што знамо. Тада ћемо и у својим ближњима препознати Богомладенца и моћи да и њих дарујемо *златом* животне радости, *смирном* искрене љубави и *тамјаном* истинског смирења.

Драга децо духовна, Рођење Христово је одувек и од свих поштовано и као породични празник, празник домаћег огњишта и његове тоpline. Зато је погрешно да се на Бадње вече, у предвечерје радосног Празника, не дочекује Богомладенац, Који је предвечни Бог и Дете нас ради рођено, у домаћој атмосфери која преко бадњака, расуте сламе и свега осталогa подсећа на скромну пећину у којој је Он, Најсмиренији међу смиренима, рођен, повијен и у најобичније јасле положен, и да се уместо тога по улицама и трговима слави на полупагански начин у полупијаној атмосфери.

Као што су моћници онога времена прогањали и желели да униште Богомладенца, тако и њихови данашњи наследници дижу

Божична посланица

глас против породице, утемељене у хришћанским вредностима. Одговор Цркве на ову јавну и трајну агресију не може бити другачији до јеванђелски, апостолски и божични. То значи да Црква неодступно стоји на својим вечним и непромењивим уверењима, чувајући границе Закона како је благоизволео Бог, не намећући своје вредности никоме, али, истовремено, не одступајући од њих ни за јоту. Ниједну личност под небеским сводом ми не изводимо на свој, људски суд, нити бацамо духовно камење на оне који не деле нашу веру, али одлучно одбијамо да било чији слободни, али погрешни избор изједначимо са нашом слободом и одговорношћу која је прати.

Да би, у дубоко рањеном друштву, деца могла да се одупру поплави позива на насиље у школама, на друштвеним мрежама, на стадионима и у спортским халама, треба да буду одгајана у здравом породичном окружењу, обликована љубављу, а не мржњом и агресивношћу. Појаву насилног и деструктивног понашања у нашим школама прате и већ поменута недопустива настојања да се читавом просветном и образовном систему, од вртића до универзитета, наметну учења, идеологије, праксе и обичаји потпуно опречни хришћанском етичком кодексу и богоугодном животу не само нас православних Срба него и свих са којима делимо животни простор.

У данима божичне радости, мира и породичне топлине у нашим су молитвама и они међу којима букти ратни огањ, а најпре једноверна браћа и сестре из Украјине и Русије. Са тугом гледамо на ратне сукобе и жртве, у чему, јавно или тајно, учествују разни актери. Последице трагичног братоубилачког руско-украјинског сукоба, подстицаног свакодневно споља, страшне су, а ратни пожар, као никада до сада, прети целом свету. Због тога се са посебно усрдном молитвом обраћамо Богомладенцу Христу, а искреним братским позивом свим непосредним и посредним учесницима рата, да пронађу у себи снаге, како би престало страдање, избеглице се вратиле у своје градове и села, обновили се њихови домови, а мир се вратио у подручја захваћена ратним пожаром.

Од половине ове године и у нашој заветној родној земљи, на Косову и у Метохији, вековни комшилук поставља ултиматуме, провоцира, спроводи терор и непрекидно прети преосталим, незаштићеним Србима прогоном и зулумом, уз злослутно ћутање или, чини нам се, прећутну подршку појединих моћних држава. Подсећамо све надлежне чиниоце на то да и за Србе на Косову и Метохији треба да важе универзална људска права и слободе какве имају Албанци и сви људи на свету. Лична безбедност, сигурност имовине и слобода кретања припадају свима подједнако и као таква морају да буду неприкосновена.

Клањајући се Рождеству Христовом, молимо се да у нама, али и у свима са којима делимо простор и време живота и у свим народима света завладају љубав, разумевање и божична *добра воља* и *мир који превазилази сваки ум* (Фил. 4, 7). Празничном радошћу Рождества покретани, са нарочитом архипастирском бригом и одговорношћу поручујемо свим нашим саплеменицима, браћи и сестрама, православним Србима, где год живели, да је Мајка Црква увек уз њих и да их позива да буду будни за слушање и вршење Јеванђеља Христовог, а кроз то приправни да благу вест мира и љубави неућутно објављују сваком човеку и целом свету.

Честитајући вам Божић и Нову 2023. годину доброте Господње, желимо вам свако истинско добро и неутуђиву радост од Богодетета Христа, уз сверадосни божични поздрав:

Мир Божји – Христос се роди!

Дано у Патријаршији српској у Београду,
о Божићу 2021. године.

Ваши молитвеници пред Богомладенцем
Христом:

Архиепископ пећки, Митрополит
београдско-карловачки и Патријарх
српски ПОРФИРИЈЕ са свим архијерејима
Српске Православне Цркве.

Осми дан

Др Данило Михајловић: БОЖИЋ У СВЕТЛОСТИ СТАРОЗАВЕТНИХ ПРОРОШТАВА О РОЂЕЊУ ГОСПОДА ИСУСА ХРИСТА

Свето Предање Цркве већ више од две хиљаде година човечанству сведочи тајну спасења. Открива му смисао постојања, тајну живота. Божјим Промислом та тајна се постепено откривала човеку. Вођени искуством вере, опитом искреног односа са Богом, људи Старог Завета назирали су ту Тајну и са надом ишчекивали Личност у којој ће се она испунити када се наврши време.

Није овај свет место без наде, нити је Бог створио човека да би га препустио случају. Бог никада не оставља човека, иако човек затворен у бол сопствених погрешних избора често заборави Бога. Чак и тада Бог спрема спасење човеку и не одвраћа Своју љубав, јер се љубав не пројављује по заслуги. Највеће сведочанство такве љубави јесте празник Божић, дан у који је Бог унизио Себе како би узвисио човека.

После изгнања из раја услед првородног греха, поступка којим су наши прародитељи слободно одлучили да своју боголикоост покушају да остваре изван заједнице са Богом, милостиви Творац не оставља Адама и Еву без наде. Попут родитеља који не престаје да воли своје дете ни онда када оно чини нешто што је лоше по њега него усрдно бди над његовим лутањима, тако је и Бог, Који је Љубав, остао уз Своје

Рођење Христово

створење, најављујући му да не губи наду јер ће доћи Спаситељ. Онај Који је одбачен и Чија љубав је одбијена, теши оне који су Га одбацили и не престаје да воли.

Обраћајући се змији (нечастивом) приликом изгнања из рајског врта, Бог Адаму и Еви даје прву назнаку спасења, пружа им наду, наговештава им да не очајавају: „Још мећем непријатељство између тебе и жене и између

Осми дан

семена твога и семена њеног. Он ће ти на главу стати, а ти ћеш га у пету уједати” (ИМојс. 3, 15). Ко је „Он”? Ко је тај Који ће стати на главу змији (злу)? Ова тајна остаће скривена све до доласка Христа, Који ће Својим страдањем и Васкрсењем стати на главу змији и вратити човеку прилику да уђе у рајска насеља. Из тог разлога се наведени цитат из Књиге постања и назива *Прво Јеванђеље (Протојеванђеље)*, јер се први пут у историји рода људског најављује блага вест о спасењу.

Тајна спасења човека и целокупног света наговештена је потом у повестима о старозаветним патријарсима. После Адама, који није прихватио позив Божји, Бог се обраћа Авраму и позива га да крене за Њим. Иако у већ поодмаклој старости и без потомства, Аврам поверова Богу – Кога до тада није познавао – да ће му Он подарити велико потомство: „Па Бог (Аврама) изведе на поље и рече му: Погледај на небо и поброј звезде, ако их можеш пребројати. И рече му (Бог): Толико ће бити семе твоје” (ИМојс. 15, 5). Тајна спасења потом бива преношена свим нараштајима Аврамовог потомства које је служило Богу.

Једну од тих „звезда”, односно потомака, посебно најављује пророк Валам, говорећи да ће доћи од Аврамовог унука Јакова и да ће порази непријатеље: „Видим га, али не сада, гледам га, али не изблиза. Изићи ће звезда из Јакова и устаће палица из Израиља... и победиће Едомце” (IVМојс. 24, 17). Пророк овим речима најављује избављење које му није до краја откривено и за које је било потребно да прође још времена до његовог испуњења. Зашто пророк спомиње баш Едомце и какве везе они имају са „звездом из Јакова”? Иако су Едомци као суседни народ нападали Израил у том периоду када Валам пророкује, Бог кроз њега наговештава испуњење тајне спасења која ће се открити тек у Личности Господа Исуса Христа. Наиме, пратећи необично кретање звезде на небу, три мудраца, која су схватила да је она неки посебан знак, долазе до земље у којој је Христос управо рођен и посећују тадашњег цара Ирода Идумејца у циљу да им он открије где се то родио нови цар. Управо је то она звезда коју је најавио Валам. Зауставивши се изнад неугледне пећине

у Витлејему, најавила је да се испунио тренутак доласка Спаситеља.

Пошто је Ирод Идумејац чуо од мудраца да је та звезда знак да је у земљи којом он влада рођен нови цар, уплашио се за свој престо и наредио да се пронађе то дете и убије. Ирод Идумејац је по народности био Едомац (зато и носи назив „Идумејац” – Едом) и управо се у Рођењу Христовом испуњава то Валамово пророштво да ће се спасење остварити са победом потомка Аврамовог и Јаковљевог над Едомцима.

Најављујући долазак Спаситеља, Бог је људима откривао да ће са Његовим доласком бити успостављен Нови Завет, који ће почивати на љубави. Наговестио је роду људском да долазак Спаситеља неће бити само долазак међу њих него и долазак у њихова срца. Најавио им је Завет у коме нема места формализму и површности: „Ево, иду дани, говори Господ, када ћу учинити са домом Израиљевим и домом Јудиним Нови Завет. Не као онај Завет који учиних са оцима њиховим, када их узех за руку да их изведем из руку египатских, јер онај Завет мој они покварише... Него ово је Завет што ћу учинити са домом Израиљевим после ових дана: положићу Завет Свој у њих и на срцу њиховом исписаћу га. И бићу им Бог и они ће бити род мој” (Јерем. 31, 31 – 33). Несавршеност првог Завета најочигледнија је у томе да Јевреји нису препознали долазак Спаситеља иако је тај Завет јасно сведочио о Његовом доласку.

Долазак Спаситеља и испуњење тајне спасења постаје веома јасно у виђењу које је имао пророк Данило. У откривењу које му је Бог дао, пророк види како се припрема престо на који сада Бог приказан као старац. У следећем тренутку, „неко као Син Човечји дође на облацима небеским и стаде пред старца” и Њему се даје „власт, слава и царство да му служе сви народи”, „власт је Његова власт вечна, која неће проћи и царство његово неће се расути” (Дан. 7, 9 – 14). *Син Човечји* је семитски израз који једноставно значи *човек*. Испуњење овог пророштва у Христовом Рођењу огледа се управо у томе што је Бог сишао на земљу поставши Човек и што Христос сведочи о Оцу.

Осми дан

Не напуштајући род људски у његовим
страпутицама и сагрешењима,
Бог је и у најкритичнијим
тренуцима историје ју-
дејског народа давао
наду за спасење,
подсећајући их да
ће испунити дато
обећање. Тако је
и кроз богому-
дрог пророка
Исаију наговес-
тио још један
знак по коме
ће бити пре-
познат дола-
зак Спаситеља:
„Зато ће вам Сâм
Господ дати знак:
Ето, девојка ће за-
труднети и родиће
сина и наденуће му име
Емануил (Бог је са нама)”
(Ис. 7, 14). Несвакидашњи до-
гађај – чудо које свет не памти, зачеће де-
тета у утроби девице – најављен је као знак
испуњења Божјег обећања да ће спасити чо-
века и читав свет. У тихој витлејемској ноћи
Исаијине речи се испуњују.

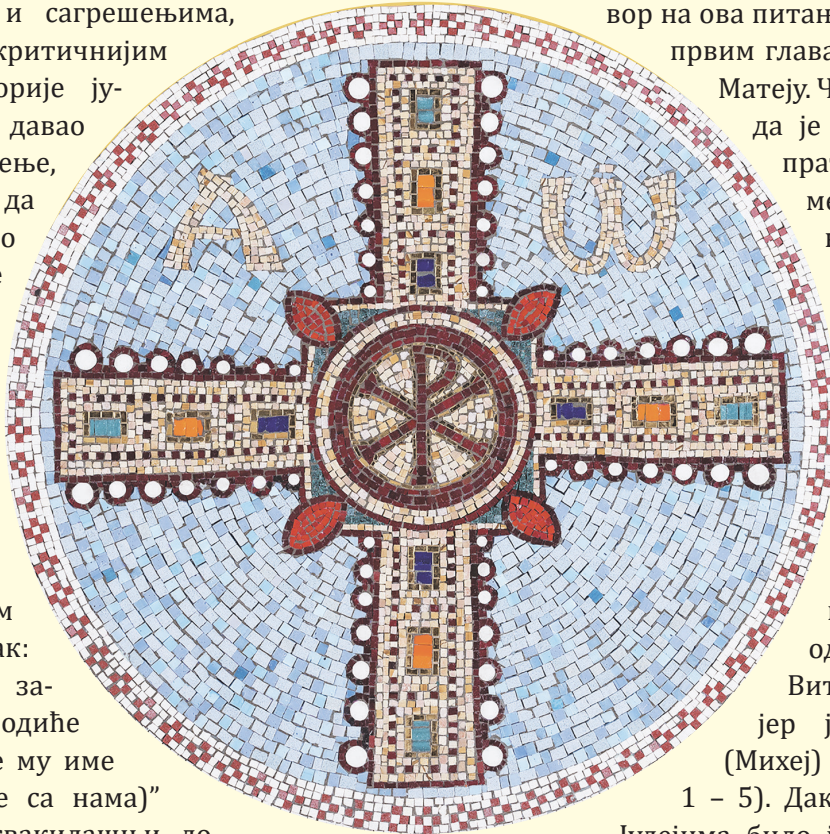
Надахнут истим Духом Светим као и
Исаија, пророк Михеј наговештава и само ме-
сто у коме ће се то збити, где ће се Спаситељ
родити: „А ти Витлејеме, ако си и најмањи
међу хиљадама Јудиним, из тебе ће ми изићи
Онај Који ће бити Господар у Израиљу, коме
су изласци од почетка, од вечности” (Мих. 5,
2). Испуњење овог пророштва више је него
очигледно, будући да се Христос родио упра-
во у Витлејему.

Имајући у виду оволику очигледност
знакова по којима је било могуће препознати
долазак Спаситеља, човек би се запитао како
је било могуће да Јудеји нису спознали Исуса
Христа као свог Спаситеља. Да ли заиста нису
разумели сва ова пророштва или су једно-

ставно одабрали да им не поверују? Одго-
вор на ова питања проналазимо у
првим главама Јеванђеља по
Матеју. Чувши од мудраца
да је звезда коју они
прате уствари зна-
мење рођења не-
ког новог цара,
цар Ирод Иду-
мејац је сабрао
првосвештени-
ке и познава-
оце Закона и
упитао их где
би требало да
се роди Хри-
стос, како би Га
погубио. Њихов
одговор је био: „У
Витлејему јудејском,
јер је тако пророк
(Михеј) написао” (Мат. 2,
1 – 5). Дакле, очигледно је
Јудејима било јасно пророштво
Михеја.

Ако су видели испуњење пророштва,
зашто су одабрали да не поверују у Христа?
Како је уопште могуће да човек који чека спа-
сење одбије да га прихвати када му оно дође?
Да ли га онда уопште искрено и жели? Уко-
лико га не жели искрено, зашто га не жели?
Како је могуће да неко не жели сопствено
спасење?

Одговор на ова питања дат је већ на
првим страницама Светог Писма, у свеште-
ним повестима о Адаму и Еви. Када се човек
затвори у своју само(не)довољност, у свој из-
бор да, попут Адама и Еве, без Бога постане
бог, тада гледа себе и не види Бога испред
себе. Када човек престане да схвата да све
што има јесте нешто што је добио, а не не-
што што му „припада”, када заборави да је то
дар, тада престаје да благодари. Тада затвара
своје срце и помућује му се духовни вид, те
губи могућност спознаје Бога.

Беседа на монашењу

Патријарх српски г. Порфирије: ТАЈНА МОНАШТВА НИЈЕ НИШТА ДРУГО НЕГО ТАЈНА ХРИСТОВА

(Беседа изговорена на монашењу оца Лазара
и оца Леонида у Светоархангелском манастиру
у Ковиљу, 20. новембра 2022. године)

Преосвећена браћо архијереји, часни оци, браћо и сестре, драги брате Лазаре и брате Леониде, по благослову Епископа бачког Иринеја, духовног оца свих нас, рећи ћу само неколико речи овом приликом, са свешћу да нећу рећи ништа ново и да нам је свима јасно шта је то монашки пут, шта је то уопште хришћански пут, хришћански начин живота. Међутим, ако понешто није било јасно, онда су молитве које смо чули саме по себи толико језгровите и испуњене смислом да је свака реч више од тога заиста сувишна. Ипак, овом приликом не могу а да не кажем – и на томе ћете ми опростити – и неку личну реч.

Наиме, свако ко је једампут слушао молитве приликом монашења и ко је положио монашке завете, кроз свакодневицу заборави шта они у себи носе и шта садрже, а нарочито онај ко – по Промислу Божјем пре свега, а онда и по благослову Цркве – промени место становања, при чему му живот бива испуњен друкчијим дневним поретком и садржајем у односу на начин његовог живота у манастиру. Лично сам овом приликом разумео оно што сте, верујем, и сви ви разумели, а то је да Тајна монаштва извире из самога Јеванђеља и јесте назначење свакога човека, назначење читавог људског рода, не у форми

Патријарх српски г. Порфирије у параклису
Светоархангелског манастира у Ковиљу

монашког живота него у етосу, у односу према Богу и према ближњем, у критеријуму у односу на који успостављамо и изграђујемо свој живот. Лично, слушајући те молитве, као да сам се вратио на „фабричка подешавања”,

Беседа на монашењу

како данас кажу, али не у смислу неког личног избора него у смислу суштине живота, јер Тајна монаштва није ништа друго него Тајна Христова. Господ, када Га је онај младић у Јеванђељу питао шта да чини да добије живот вечни, одговара: „Држи Закон и Пророке, држи се заповести Божјих и испуњавај их. Али, ако хоћеш савршен да будеш, онда узми свој крст и пођи за мном.”

Управо монашки начин живота по својој суштини јесте узимање крста свога, свога живота и бића, и у потпуности препуштање Христу, прикивање свога крста и свога живота на Крст Христов. То у суштини значи одрицање од света. Међутим, треба напоменути да монашки живот, али и хришћански живот уопште, не подразумева одрицање од света онаквог какав је произишао из љубави и руку Божјих него од палог света, од острашћеног света, од света који се удаљио од Бога, од света који живи по закону греха и по закону демонских сила. Одрицање од таквог света значи одрицање од сваке могућности да нам такав свет постане идеал, да било шта из тога света постане за нас оно што је идол, што је лажни бог. Када постоји подвиг љубави у односу на Бога, тада онај свет од којег смо се одrekli и који у *злу лежи* за нас поново постаје предмет љубави и предмет молитве, постаје место у које се враћамо преображени и ослобођени од света да бисмо тај свет преображавали. Наравно да то преображавање света није наш идеолошки циљ него напосто чињеница да смо се као монаси одrekli света који у *злу лежи* и градимо заједницу са Богом. Благодат Божја је оно што нас преображава, оно што нас просветљује, просвећује и освећује. Отуда, што смо вернији овим заветима које смо чули и које смо дали, наше присуство у свету не добија свој смисао у ономе што ћемо чинити као својеврсни активисти са жељом да помогнемо свету, осећајући понекад ране света било које врсте. Није, дакле – ако могу и тако да кажем – допринос монаха свету у томе што ће учествовати у практичним програмима како би помогли свету него у већој верности свом звању, свом опредељењу, тојест у већој верности призиву Божјем – јер без тог призива нико не би могао постати монах, акамоли

расти и узрастати у монашком подвигу – у томе што смо више верни том гласу Божјем, утолико је Господ благодаћу Својом више присутан у нашим животима; утолико онда и свет бива обрадован, али и више од тога – бива преображаван монахом и монашким животом, тим пре што ова наша заједница овде јесте заједница, општежиће. А општежиће, тојест заједница монаха, није напосто некаква обична људска заједница, макар састављена од најсавршенијих, најморалнијих и најчистијих људи, него је то заједница која се темељи на литургијском и молитвеном животу, заједница која извире из ехаристијског живота. Све у тој заједници треба да буде плод ехаристијског живота. Зато је монашка заједница – баш као литургијска, ехаристијска, црквена заједница – најбољи могући израз наше православне вере као вере која има своје есхатолошко усмерење. У исто време монашка заједница јесте предукус есхатолошке реалности, тојест *будућег века*. У том смислу монашка заједница је оно што је и Црква у суштини. То је једна домаћа Црква. Господ каже: „Ја сам вас од света узео. Нисте од овога света.” Дакле, и монах је неко ко је изабран, кога је Господ позвао и, ево, хвала Богу, и отац Лазар и отац Леонид су чули тај глас Божји и добро знају да монашки живот јесте живот Крста и Распећа, а уједно – ми то знамо вером и љубављу Божјом, али и Светим Писмом и искуством Цркве – то Распеће и тај Крст у себи носе Тајну Васкрсења. Најбоље то зна монах када је сабран на молитви и када има искушења, када га обузме туга која није обична, сентиментална туга, него, пре свега, туга као носталгија за пуноћом живота, за Царством небеским. У том стању посећује благодат Божја и, када осетимо немоћ, када осетимо слабост, када осетимо глад коју не можемо да утолимо ничим од овога света, Бог се јавља у свој Својој лепоти и у даровима које је обећао и које монах може да окуша. Монашки живот се састоји, између осталог, и у полагању три монашка завета – то је завет послушања, завет сиромаштва и завет девствености. Нећу замарати анализом ових завета, јер они су по себи јасни. Само ћу рећи следеће: да ли ће завети девствености и сиромаштва

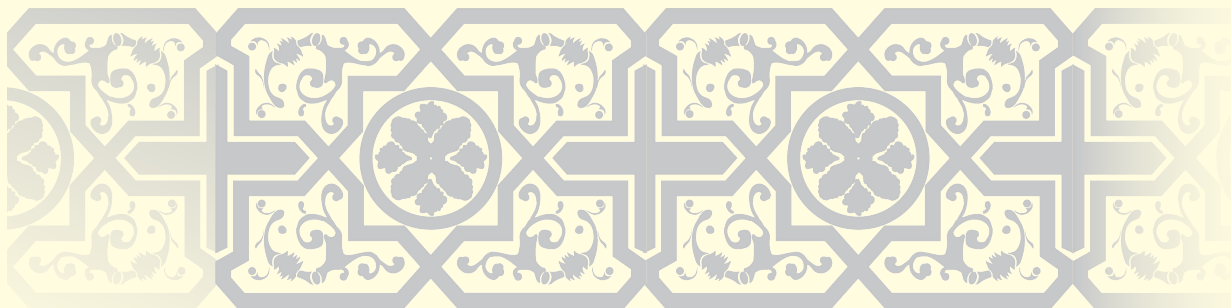
Беседа на монашењу

– који су сами по себи јасни и подразумевају се – дати плода и да ли ће, пре свега, бити простор радости за монаха, то зависи од овог првог завета, а то је завет послушања. У завету послушања се развија и афирмише тајна слободе човекове, тајна монаха и тајна човека уопште. Господ је као једини пут показао послушање, али и смирење које је неодвојиво од послушања, будући апсолутно послушан Својме Оцу, и у вечности, али и у историји. Сви се сећамо Христових речи у Гетсиманском врту, упућених Оцу: „Нека буде, Оче, воља Твоја, а не моја.” Дакле, послушање није спутавање своје слободе, послушање није лишавање своје аутентичне воље. Послушање подразумева уподобљавање себе вољи Божјој и искључиво и само кроз аскезу, кроз подвиг, као усталом и у било ком другом позиву. Примера ради, неки уметник, сликар или занатлија који треба да направи ципелу морао је много пута да вежба један те исти потез који му је неко показивао. Много пута је ученик сликарства – има их овде неколико – морао да вежба основне ствари у сликарству и чак да му то постане досадно. Али то је био једини начин да се у једном тренутку изнутра ослободи, да се његова рука ослободи и да онда процвета неочекивана радост, неочекивани резултат слободе, која тек када је поистовећена са вољом Божјом и тек када није анархија може да да истински плод. То зна сваки монах који је пошао путем послушања и само бих то хтео да нагласим као важну тему. Нажалост, данас је то нешто што се сматра смешним, а често људи то и одбацују, често хоће своју вољу пошто-пото. Наша воља нама може бити спасоносна само онда када је у складу са вољом Божјом. Ако се не вежбамо у одрицању од своје острашћене воље, нећемо онда никада

осетити шта то значи живот у Христу и у благодати. Важно је то да знамо као монаси, то подвлачим, али то је исто оно што је важно и за људе који живе у свету. Исти дух и исти принцип важи и за оне који живе у брачним заједницама. Само онда када сви живе у послушању, супружници једни у односу на друге, родитељи у односу на своју децу и деца у односу на своје родитеље, свако у складу са природом свога места, само онда може да се развија заједница.

Монашки живот је испуњен искушењима. По правилу, она долазе, како рекох, као плод избора по својој вољи. Најважнији циљ свакога искушења – јер иза искушења стоји Нечастиви, силе поднебесја – јесте да разбије управо оно о чему смо на почетку говорили, а то је заједница, Црква; да разбије и евхаристијску заједницу и да разбије на крају и нашу монашку заједницу. Зато, каква год искушења била, знајте да иза тога стоји Нечастиви и да хоће да вас одвоји од заједнице, уз различита образложења која по правилу имају „своју логику” и често се слажу са нашом логиком. Како год било, какво год искушење да наиђе, у манастиру постоји структура, постоји поредак. Због тога никада немојте дозволити, брате Лазаре и брате Леониде, да сами носите то искушење него увек поделите, а што пре поделите утолико пре ће искушење бити побеђено и утолико пре ћете се суочавати у следећој фази са тежим искушењима, али то је све тајна монашког живота.

Ми се данас радујемо што смо добили два нова брата у монаштву. Молимо се Богу да вам Господ да одлучности, снаге и радости у подвигу, а вас молимо да се и ви за нас моли-те, за сву нашу браћу и сестре, за читаву нашу Цркву, али и за читав свет!

Разговор

Редитељ Горан Вукчевић: СВЕТА ГОРА КАО ДУХОВНО И УМЕТНИЧКО НАДАХНУЋЕ

Нови број нашег листа читаоцима доноси разговор са редитељем Гораном Вукчевићем.

Господине Вукчевићу, пре свега ми дозволите да Вам срдечно захвалим што сте се одазвали позиву за разговор. Ви сте током протекле три деценије забележили многобројне репортаже о атонским светињама и интервјуисали сте савремене старце и подвижнике Цркве. Ваш редитељски опус на телевизији обележиле су теме из православне духовности, а надахнуће за свој рад проналазили сте управо у Богородичином врту – на Светој Гори. Можете ли нам за почетак рећи како се родила Ваша љубав према режији?

То је било од најранијег детињства. Ликовна уметност је била пут којим сам ишао све до уписа на факултет и мислио сам да ће тако бити до краја. Међутим, после сам заокрачио у свет глуме као глумац-аматер, а упоредо са тим сам почео и да режирам у оквиру аматерске групе. На пријемном испиту сам замало примљен у глумачку класу, али сам исте јесени покушао да упишем режију и онда се отворио пут за који сам некако осетио да је био по Промислу и допуштењу Божјем.

Ја сам тај призив и љубав према Светој Гори, уствари, највише осетио у Призрену, у кући мојих предака по мајци, који су били призренски трговци. У тој кући је увек постојао иконостас са иконама из Солуна и са Свете Горе. И онда се полако отварао тај пут. Преломна тачка био је сусрет са блаженопочившим оцем Кирилом Хиландарцем 1990. године, када сам први пут отишао у Хиландар. Саслушавши моје жаљење о томе како је представа коју сам режирао забрањена, упутио ме је у храм и рекао: „Иди пред икону Тројеручице и затражи да ти Пресвета Бого-

Редитељ Горан Вукчевић на поклоњењу манастирима Свете Горе

родица покаже пут.” И онда је већ кроз неколико месеци почело снимање серијала *Буквар Православља*.

Навршило се више од три деценије откако је емитована прва емисија из серијала *Буквар Православља*. Идејни покретач овог пројекта био је Епископ бачки др Иринеј, док сте Ви, својим редитељским знањем и даром, уметнички уобличили поменути серијал. Познато је да су у њему учествовали и неки од данашњих архијереја Српске Православне Цркве, међу којима је и Његова Светост Патријарх српски г. Порфирије. Каква искуства носите из тог периода у вези са самим снимањем и припремом *Буквара Православља*?

То су дивна искуства, иако сам се ја тада доста бринуо око ствари о којима није требало бринути него је требало потпуно се препустити благодати. То је период почетка деведесетих година прошлога века, када су на нашим просторима почели ратови, када су, нажалост, многи људи страдали и губили све, а ми смо имали благослов да проводимо време у храму и снимамо *Буквар Православља*. Када се осврнем на тај период свог живота само размишљам колико се заиста огроман благослов излио на све нас који смо учествовали у припреми тог дивног серијала.

Разговор

Са друге стране, то је био непоновљив тренутак у смислу првог корака у представљању учења наше Цркве на државној телевизији. Наиме, управо тада је први пут телевизија сарађивала са Српском Православном Црквом, а да то није било просто снимање храмова и манастира као културно-историјских споменика и прича о вредности фрескописа и икона, него је Црква заиста у правом смислу добила простор да своју мисију јавно изложи. Немерљиви допринос у реализацији серијала *Буквар Православља* пружио је данашњи Патријарх српски г. Порфирије, тадашњи игуман Светоархангелског манастира у Ковиљу, али и Епископ бачки г. Ириней, који је био иницијатор и покретач овог пројекта, као и остала духовна чада светогаве Јустина (Поповића). Снимајући, ми смо учили о православној вери, о суштини Цркве, али и о њеној мисији, док су они који су стајали пред камере учили о представљању учења Цркве путем медија. Мислим да је свако од нас много тога научио.

Недавно сте на Светој Гори били тристоти пут? Сећате ли се свог првог доласка на Свету Гору и најупечатљивијих утисака?

Мој брат, један колега са академије и ја смо први пут дошли на Свету Гору потпуно неприпремљени, али нам се пут отварао. Сва тројица смо били некрштени, али у жељи да се крстимо баш тамо, а то смо учинили ипак нешто касније у манастиру Ковиљу.

Занимљиво је да ми, као деца која су била васпитавана у једном потпуно другачијем духу – духу тоталитарног експеримента тадашњег владајућег режима – нисмо знали колико је Православље на удару, а то су тада одмах почели да нам помињу Хиландарци. Тада је братство било заиста изузетно малобројно и комуникација није била тако честа. Једно од незаборавних искустава јесте када су пред нас изнете мошти светитеља Божјих, поред осталих и светог пророка Исаије. Да не причам колико су за нас монашке коштурнице и лобање тада биле застрашујуће, а данас са огромном радошћу одлазим тамо да кажем: „Христос васкрсе!“ Ми смо у Хилан-

дару упознали један потпуно другачији свет, који нас је много загрејао и привукао у духовном смислу.

По чему је, гледано из угла једног редитеља, Света Гора јединствено место за снимање репортажа и филмова на духовне теме?

Познато је да је Света Гора ретко доступна за око објектива. Пре свега, Светогорци нису ту да би било кога опслуживали, па чак ни филмове који имају своју мисију и екипе. С тим у вези упамтио сам поуку једног старца кога сам упознао на броду путујући ка манастиру Ватопеду: „Мораш увек да се радујеш, а то колико ти Богородица одшкрине врата, толико колико ти пружи, то је сигурно увек довољно.“ И заиста је тако. Дакле, негде кажу: „Не смете ово, не смете оно“; негде кажу: „Овде смете три кадра да снимите, овде смете да снимате пет минута и после тога не може“; негде не дозвољавају уопште. Али прича се увек склопи. Дакле, Света Гора ипак остаје јединствен простор и чува своју изворност и недодирљивост, иако је до сада тамо снимљен леп број филмова.

Постоји проблем што аутори, најчешће они који долазе са Запада, не осете суштински Православље, иако се много улаже у саму продукцију. Битно је да се препустите благослову, да све време радите са смирењем и сазнањем да ћете добити све што вам треба, а не оно што хоће ваша сујета или ваш редитељски и ауторски хир. Ако се препустите, уз молитву Пресветој Богородици и светитељима, а нарочито онима који су дошли да на Атосу задобију Царство небеско, онда ће то бити на прави начин и тада ћете добити праву меру.

Која је за Вас најупечатљивија поука светогорских старца са којима сте разговарали?

Упамтио сам неколико упечатљивих поука, попут оне апостолске: „Све ти је дозвољено, али није ти све на спасење“, а са тим у вези је и поука: „Свако може да ради шта хоће, али

Разговор

не може докле хоће.” Такође, на мене утисак остављају и познате Христове речи: „Иштите најпре Царство Божје и правду Његову и ово ће вам се све додати.” Света Гора ме је научила, пре свега, да не треба много падати у бриге овога света. То се читавог живота учи – да се некако терет носи, али да се стално тражи од Господа да нам помогне да понесемо терет. Оно што још увек учим јесте да се ни у радости, ни у благодати никада не треба понети толико да останеш неопрезан на демонске замке које те некако сачекају. Огромна искушења се дешавају баш када се излије огромна благодат. И то су ме упозоравали старци на Светој Гори.

Упамтио сам још једну духовну поуку: „Немој чинити грех који не мораш да чиниш.” Сви смо ми грешни људи и урадимо нешто из нехата и из непажње повредимо неког. Али смишљено и свесно чинити грех у оном тренутку када видиш и знаш да можеш да му се одупреш – мислим да треба сваког подсећати на опасност од тога, тим пре што смо као људи склони да и грех прогласимо за врлину.

Да ли бисте посебно издвојили неку од својих репортажа о темама духовности кроз призму живота у светогорским манастирима?

Поред серијала *Хиландарско вековање*, у оквиру којег бих издвојио разговор са блаженопочившим јеромонахом Кирилом Хиландарцем и епизоду „Смрћу смрт побеђена”, велики благослов за мене је био снимање интервјуа са јеромонахом Јефремом, игуманом манастира Ватопеда. Посебну част ми је причињавало када смо приликом снимања репортажа имали благослов да добијемо кључеве храма, било Хиландарског, било неког другог – то је огромно поверење које није лако стећи.

Која би била Ваша порука нашим читаоцима?

Суштински је важно да се уздамо у Бога, колико год смо немоћни у времену када су

и они који су много моћнији од нас – овоземаљски моћници – немоћни. Треба да се ослонимо једни на друге и да једни друге не повређујемо, имајући на уму познату изреку: „Не могу се наши ожиљци лечити тако што их задајемо другима.” У том смислу је важно да осетимо и освестимо свој его, јер, како Светогорци често кажу, „сва зла овога света долазе од људског его”. Овај свет је у суштини некада био рај, али је људски его њега претворио у пакао. Дакле, сваки дан здробити сопствени его, јер ће он нарасти следећег дана још мало, па ће касније бити теже да га здробимо. Нажалост, сви ми смо подложни сујети овога света. Међутим, баш зато треба да се трудимо да не увећавамо ту сујету у себи него да је увек будемо свесни, покушавајући да је победимо у себи. Морамо бити свесни да сукоби и увреде не воде ничему. То сада видим код млађих људи, који су веома отворени за веру и побожност и радо хрле у светиње, али ипак нису урадили много на савлађивању сопствене сујете. То се и мени дешавало.

У том смислу, морамо бити свесни да је Лукави стално будан и, колико год да смо у смирењу, наћи ће начина да створи искушење међу браћом и сестрама. Тада је једино битно да нас не понесе тај гнев и, поготову, да се не светимо, да не мрзимо и да се не сукобимо. Морају можда да прођу године, будући да неко то научи пре, неко касније.

Благодат Божја је та која нам у свему помаже и због тога не смемо да је расипамо на безвредне ствари. Може човек постати у тренутку материјално богат или у тренутку од материјално богатог може постати материјално сиромашан, али оно што смо духовно урадили на себи деловаће на сву нашу околину и то нам не може нико одузети. Остало што, да тако кажем, кинђурите од материјалног имања овога света можда ће вам сутра изазвати огромну тугу.

Господине Вукчевићу, благодарим Вам на овом разговору и желим Вам свако добро од Господа!

Хвала Вама на позиву!

Разговарао презвитер др Милан Бандобрански

Оче, да те питам

Протојереј Велимир Врућинић: СВЕТИТЕЉИ БОЖЈИ И ЊИХОВЕ СВЕТЕ МОШТИ

„Диван је Бог у светима Својим, Бог Израилев” (Пс. 67, 36). Познате псалмске речи уводе нас у саму суштину наше вере о светости и светитељима Божјим, вере која је заснована на Откривењу Божјем, датом нама људима кроз Свето Писмо и Свето Предање. Ове речи нам, пре свега, сведоче да се Сâм Бог, Који је *Једини Свети*, пројављује кроз свете Божје угоднике и да, у том смислу, светост није одлика људске него божанске природе. Међутим, Бог све нас без изузетка призива на светост речима: „Будите свети, јер сам Ја свет, Господ Бог Ваш!” (III Мојс. 19, 2). Дакле, светост је оно што је људима задато и на шта смо сви ми призвани као чланови Цркве. У прилог томе говори и чињеница да свети апостол Павле, обраћајући се конкретним хришћанским заједницама, у својим *Посланицама* хришћане назива светима: „Светима који су у Ефесу...” (Ефес. 1, 1); „Светима који су у Филипима...” (Филипл. 1, 1); „Светој и вер-

ној браћи у Христу Исусу која су у Колоси...” (Кол. 1, 2). Штавише, људима је заиста и могуће да буду свети, о чему сведочи небројено мноштво знаних и незнаних светитеља Божјих. Али треба знати да људи не могу сами по себи постати свети, маколико се трудили да својим напорима то задобију, што не значи да су подвиг и врлински живот бесмислени. Наиме, светост је дар Божји и пројава благодати Божје у оним људима који су се током свог овоземаљскога живота показали достојним сасудима те благодати Духа Светога која све освећује.

Светитељи су за Цркву носиоци Духа Светога, тајанствени носиоци љубави и дела Божјих у свету, „истинити сведоци присуства и пројаве Божје у народу Божјем”. Светитељи нису надљуди или нека врста необичних људи него савршени Божји људи, који су подвигом у благодати Божјој постигли обожење. „То су они који су својом сло-

Кивот са моштима светог Иринеја Исповедника, епископа бачког, и светих мученика бачких у Саборном храму у Новом Саду

Оче, да те питам

Кивот са моштима у Саборном храму

бодном вољом и усељењем Бога у њих, као и сарадњом са Богом, постали, колико је то могуће, подобни Њему, они који су сачували непомућену сличност са Божјом иконом, по којој су и створени.”

Светитељи припадају човечанству и представљају заштитнике рода људског. Они помажу, притичу у помоћ, подносе невоље, подижу наш крст, воле нас и постају својом светошћу пример и узор верницима, тако да се и ми радујемо човекољубивој заједници и богатству њиховог делања. Светитељи имају истинско човекопознање и познају стварну величину тешкоћа и искушења на путу ка обожењу. Због тога и имају у великој мери осетљивост и оданост, милосрђе и љубав према човечанству. Управо због тога ми уносимо наше молитве светитељима као нашим заштитницима и молитвеним заступницима који се моле за нас пред Престолом Божјим. Отуда богатство многобројних светитељских празника, који тако дубоко одликују свакод-

невни живот православне заједнице, обликујући је као саборно место духовне и свеопште обнове. Истичући примере светих Божјих угодника, Црква верном народу указује на преображајно и савршено дело Духа Светога у човеку, али и на динамичко и стваралачко присуство Бога у свету.

Светост обухвата целокупну личност светитеља, како душу тако и тело, а то је назначење свих хришћана, о чему сведочи апостол Павле: „Не знате ли да су телеса ваша удови Христови? (...) Ко се сједини са Господом, један је дух са Њиме. (...) Или не знате да је тело храм Светога Духа Који је у вама (...)?” (I Кор. 6, 15 – 19); „Сâm Бог мира да вас посвети потпуно, и васцели дух ваш и душа и тело да се сачува без порока за долазак Господа нашега Исуса Христа” (I Сол. 5, 23).

Поштујући побожно свете мошти светитељске, Црква поштује храмове Светога Духа, храмове Бога Живога, у којима Бог благодаћу живи и после телесне смрти светитеља и по премудром благовољењу Свом чини чудеса из њих и кроз њих. И та чудеса, која бивају од светих моштију, сведоче да је побожно поштовање њихово од стране људи угодно Богу.

Још у Старом Завету срећемо сведочанства о чудотворном дејству светих моштију старозаветних Божјих угодника. Тако је самим додиром светих моштију пророка Јелисеја васкрсао мртавац. У Новом Завету Господ Исус Христос је уздигао тело људско на божанску висину и „прославио га славом какву немају херувими и серафими”. Христос је дошао да спасе целог човека, тојест и душу и тело, и да им Васкрсењем омогући победу над смрћу и живот вечни.

Благовест о светим моштима и њиховом побожном поштовању посведочена је и непрекидно се сведочи Светим Предањем, од апостолскога доба до данашњег дана. Небројено је мноштво моштију светих угодника Божјих широм православног света. Њихова чудеса су неизмерна. Православни хришћани поштују и прослављају све свете који су се подвигом прославили на било ком месту васељене. Сведочанства о томе су многобројна, а овом приликом ћемо навести неколико најупечатљивијих.

Оче, да те питам

Говорећи о чудотворној сили светих моштију, свети Јефрем Сирин вели о светим мученицима: „Они и по смрти дејствују као живи, исцељују болне, изгоне ђаволе и силом Господњом одбијају сваки зли утицај њихов, јер је у светим моштима свагда присутна чудотворна благодат Светога Духа.”

Образлажући зашто хришћани указују побожно поштовање светим моштима, свети Амвросије Милански благовести: „У телу мученика ја поштујем ране примљене за Име Христово; поштујем успомену онога који живи бесмртношћу врлина; поштујем освећени прах исповедањем Господа; поштујем у праху семе вечности; поштујем тело које ме поучава да љубим Господа и не бојим се смрти за Њега...”

Говорећи о чудотворству светих моштију, блажени Августин вели: „О чему другом сведоче та чудеса ако не о вери која проповеда да је Христос васкрсао у телу и вазнео се са телом на небо? Јер и сами мученици били су сведоци те вере. За ту веру они су положили живот свој и добили могућност да све ово измоле од Господа. Ради те вере они су претходно показали необично трпљење, да би се затим појавила таква сила у овим њиховим чудесима.”

Свети Јован Дамаскин, сумирајући животворно учење Светога Писма и Светога Предања о побожном поштовању светих моштију, пише: „Светитељи су постали по благодати оно што је Господ Христос по природи, тојест постали су богови по благодати,

чиста и жива обиталишта Божја. Јер, говори Бог: *Уселићу се у њих, и живећу у њима и бићу им Бог.* Притом, Свето Писмо говори: *Душе праведника су у руци Божјој и смрт их се неће дотаћи.* Смрт светих је пре сан неголи смрт. И: *Часна је пред Господом смрт преподобних Његових.* Према томе, шта је драгоценije него бити у руци Божјој?”

Васељенску веру Цркве о побожном поштовању светих моштију потврдили су богоносни Оци Седмог васељенског сабора својом одлуком: „Господ наш Исус Христос подарио нам је мошти светитеља као спасоносне изворе који изливају разноврсна доброчинства на немоћне. Стога они који се дрзну одбацити мошти мученика: ако су епископи – да се свргну, а ако су монаси и световњаци – да се лише општења.” У седмом канону истог сабора се вели: „Ако су који свети храмови освећени без светих моштију мученика, наређујемо да се у њима положи мошти уз уобичајену молитву.”

У прилог истини да је поштовање светих моштију саставни део богочовечанског Домостроја спасења сведочи и чињеница да су храмови одувек зидани на гробницама и моштина светитеља и да се света Литургија служи једино на Часној Трпези, односно на антиминсу у коме се налазе честице светих моштију. Поред тога, богослужбене књиге, нарочито *Минеји*, садрже многобројне црквене песме које се односе на посебно поштовање светих моштију, а *Житија светих* изобилују сведочанствима о њиховом чудотворном дејству.

Библијски појмовник

Протојереј-ставрофор Милован Миодраговић: СВЕТО ЈЕВАНЂЕЉЕ ПО ЈОВАНУ

Предање древне Цркве, засведочено већ у другом веку у делима светих Отаца и других црквених писаца, једногласно приписује четврто канонско Јеванђеље светом апостолу Јовану Богослову, једном од најближих ученика Христових, а као најприближније време његовог настанка узима се крај првога века, тако да је ово Јеванђеље један од најпознијих, а можда и најкасније написани новозаветни спис; могуће је да су само Друга и Трећа саборна посланица Јованова написане касније. Највећи број савремених истраживача је сагласан са древном традицијом како по питању аутентичности тако и у одређивању хронологије настанка овог Јеванђеља. Хришћански писци другог века засигурно су знали за Јеванђеље по Јовану и користе се њиме у својим списима, било да га дословно цитирају или га парафразирају. Свети Игнатије Богоносац, епископ антиохијски, у својим *Посланицама* преузима читаве реченице из Јеванђеља по Јовану.

Јевсевије Кесаријски у *Црквеној историји* говори да је у Азији крајем првога века живео апостол и јеванђелист Јован, за кога каже да је један од оних који су били најмилији Христу Господу. Даље вели да је Јован у време Домицијановог гоњења био заточен, а после смрти тиранина прешао је са Патмоса у Ефес, одакле је управљао азијским Црквама. Јевсевије је овде сачувао сведочанство светог Иринеја Лионског из треће књиге *Против јереси*, које код Јевсевија гласи овако: „Па и Црква у Ефесу, у којој је боравио Јован до

Трајанових времена, истинити је сведок Предања апостолâ.” Јевсевије притом наводи и сведочанство Климента Александријског из његовог списа *Који богаташ ће се спасти*, где се такође каже да је Јован, после Домицијанове смрти, дошао у Ефес и обилазио Цркве у Малој Азији. Климент у овом спису преноси дирљиво предање о томе како је свети апостол Јован у једној од малоазијских Цркава препоручио некога младића на посебну бригу и чување надлежном епископу (неки мисле да је реч о Цркви у Смирни и тада још младом епископу Поликарпу, касније свештенотученику). Тај младић је касније завршио међу разбојницима као њихов вођа, али га је, тада већ остарели и телом клонули, апостол Јован пронашао и својом пожртвованошћу и љубављу вратио на прави пут.

Најдрагоценије сведочанство о светом апостолу Јовану, о времену и месту у коме је живео, о Јеванђељу које је написао, времену и месту његовог настанка, као и о другим Јеванђељима, имамо код светог Иринеја Лионског, а преноси га и Јевсевије Кесаријски. То сведочанство дословно гласи: „Матеј је проповедао Јеврејима и написао је Јеванђеље на њиховом језику – у време када су Петар и Павле учили и оснивали Цркву у Риму. По смрти ових апостола, Марко, ученик и тумач Петров, записа Петрову проповед, а Лука, који путова са Павлом, написа књигу која носи име Јеванђеље и ту изложи шта је Павле проповедао. Најпосле и ученик Господњи

Свети апостол и јеванђелист Јован,
манастир Васкрсења Христова у Каћу

Библијски појмовник

Јован, који је почивао на Христовим грудима, написа Јеванђеље у Ефесу, у Азији.”

Свети Оци и црквени писци другог века сасвим сигурно су знали за Јеванђеље по Јовану, служили су се њиме и оставили су нам кратке, али драгоцене податке о његовом писцу, времену настанка, као и о неким особинама тог новозаветног списка. Данас се све више уочава приближавање, сусретање, па и подударност између резултата истраживања савремене библијске науке и сведочанстава археологије. Конкретно, када је реч о Јеванђељу по Јовану, проналазак фрагмента папируса P 52 (*Papyrus Rylands 457*) у Горњем Египту, са делом текста (Јов. 18, 31 – 33 и 18, 37 – 38), и његово објављивање 1935. године зауставило је сваку даљу полемику и сумњу у аутентичност Јеванђеља по Јовану. Тај рукопис – за који се поуздано зна да је написан већ око 125. или најкасније 130. године – представља прворазредни материјални доказ истинитости сведочанстава црквених писаца из другог века. Јеванђеље по Јовану је, дакле, почетком другог века већ било познато и преписивано у Египту, што значи да је аутограф морао настати бар неколико година раније, односно већ крајем првог века, баш како је засведочио древно Предање Цркве у делима светих Отаца.

Поред мноштва убедљивих, веома јасних и недвосмислених сведочанстава о светом апостоу Јовану као писцу четвртог Јеванђеља, која, видели смо, потичу из дубоке старине, од непосредних ученика светог Јована, има и у самом тексту Јеванђеља места која посредно, али прилично поуздано и верно указују да је писац баш апостол Јован.

Писац Јеванђеља се не представља, не помиње себе по имену, што у Откривењу чини неколико пута, али има елемената који упућују на неког од дванаесторице апостола, и то управо на апостола Јована. Апостол Јован се код синоптичара помиње прилично често као један од најближих Христових ученика, заједно са братом му Јаковом и апостолом Петром, а у четвртог Јеванђељу се његово име не помиње. То је околност која указује на то да је баш он писац, а да своје име из скромности прећуткује. Очигледно је да је писац не-

посредни сведок и учесник догађаја о којима пише, а не само приповедач нечега о чему је од других слушао. Он о Господу Христу и Његовим ученицима записује такве детаље који су могли бити познати само непосредном посматрачу и учеснику. Бележи, на пример, неке наизглед сасвим безначајне појединости, као што је тачно време, односно доба дана или ноћи када се неки догађај десио (видети: Јов. 1, 29, 31; 2, 1; 4, 6, 52; 6, 16; 13, 2; 19, 31; 19, 1, 19, 26), или описује расположење, те каже да је Христос био уморан, па је сео код Јаковљевог студента да се одмори (4, 6); да је био веома узбуђен и потресен због Лазареве смрти (11, 33 и 35), а то је могао да запази само неко ко је догађајима присуствовао.

Иако писац у Јеванђељу не спомиње своје име, он ипак алудира на сопствену личност као писца користећи се следећим фразама: „други ученик” (20, 2) или „ученик кога Исус љубљаше” (13, 23; 20, 2; 19, 26; 21, 7 и 20). Израз „ученик кога Исус љубљаше” употребљен је у овом Јеванђељу први пут у опису Тајне вечере Христове са ученицима, када се тај ученик и наслонио на прса Христова и, на знак апостола Петра, питао Господа ко је тај који ће Га издати. Исус му открива идентитет издајника (13, 23 – 27).

Као што Пресвету Богородицу не спомиње по имену него је назива „мати Исусова” (2, 1) или „мати Његова” (19, 25), сматрајући то довољним знаком препознавања, тако ни себе не спомиње по имену него, једноставно, као „ученик кога Исус љубљаше”, јер је већ то његовим савременицима и адресатима било довољно препознатљиво. Раним хришћанима и првим читаоцима Јеванђеља није било уопште тешко да под изразима „други ученик” и „ученик кога Исус љубљаше” идентификују Апостола љубави као писца овог Јеванђеља.

Веома рано, можда још за живота светог Јована и са његовом сагласношћу, или пак убрзо после његовог упокојења, Црква у Ефесу, односно неко у њено име, написао је завршетак Јеванђеља као неку врсту овере и сведочанства о аутентичности: „Ово је онај ученик који сведочи о овоме, и написа ово, и знамо да је истинито сведочанство његово” (21, 24).

Из светоотачке ризнице

Свети Иринеј Исповедник, епископ бачки: АРХИЈЕРЕЈСКА ПОСЛАНИЦА О БОЖИЋУ 1923. ГОДИНЕ

ИРИНЕЈ, у покорности вољи Божјој слуга Христов и Епископ новосадско-бачки, сомборски, сегедински и јегарски, свему часном свештенству и христољубивом ђаконству, братствима светих обитељи и свима праведнима и побожнима, који чекају Царства Божјега и утехе Његове, жели да мир Божји, који превазилази сваки ум, сачува срца ваша и мисли ваше у Господу Исусу, а од своје смерности шаље архијерејски благослов. Христос се роди!

Хоћу да вам за божићну честитку своју дам какав духовни дар за ваше утврђење, а то не бих могао учинити сам од себе, кад и ја, као сваки човек, потребујем духовне помоћи. Захваљујем Богу и Оцу Господа својега Исуса Христа, Који Својом божанском благодаћу немоћне лечи и попуњава где је оскудица, што ми је пружио ту помоћ, а то је неисцрпна ризница Његове свете речи, из које и данас захватам своју поуку за вас, и то из причања светог јеванђелиста Матеја о Рођењу Христову.

„Кад се роди Исус у Витлејему Јудејскоме”, вели свети Јеванђелист (2, 1 – 2), „за времена цара Ирода, а то дођу мудраци од истока у Јерусалим”, и кажу: „Где је цар јудејски што се родио?”

Још од детињства, када смо први пут чули за мудраце са Истока, питали смо се: ко су ти тајанствени људи из непознате земље? Одакле долазе, како се зову, чиме се баве? Али та некадања ситна детиња радозналост данас је још појачана. Више нисмо задовољни да знамо само да ли они мудраци беху учени звездари или моћни цареви, путници из Арапске или посетиоци из Перзије. Није нам доста да се каже само да ли их беше тројица-четворица, или се њиховим доласком испунило оно пророштво које говори Јерусалиму: „Мноштво камила прекрилиће те, дромедари из Мадјама и Ефе; сви из Саве доћи ће, злато и кад донеће” (Ис. 60, 6). Друго бисмо хтели овога пута да сазнамо и чујемо, па се данас питамо: која је то голема сила што их на пут

креће, шта траже, зашто долазе у Јерусалим и питају: „Где је цар јудејски што се родио?”

Било је и раније царева јудејских и Јерусалим је већ видео једну такву необичну посету у својој средини. Скоро на хиљаду година пре мудраца, причају нам свете књиге (III Цар. 10, 1 – 2), „Царица савска чу глас о Соломону и о имену Господњем и дође да га искуша загонеткама. И дође у Јерусалим са силном пратњом, са камилама које ношаху мириса и злата врло много и драгога камења; и, дошавши к Соломону, говори са њим о свему што јој беше у срцу”. Дошла је да упозна мудрост Соломонову. Као царица савска са мирисима, златом и драгим камењем, долазе мудраци са златом, тамјаном и смирном. Долазе ли и они из пукe радозналости и царске доколице, да задају загонетке и кушају разглашену мудрост? Али они су и сами мудраци, а да мудрост других траже, и нови цар јудејски, за којег питају, тек је мало детенце.

„Где је цар јудејски што се родио”, питају мудраци и одмах казују зашто га траже: „јер смо видели његову звезду на истоку и дошли смо да му се поклонимо” (Мат. 2, 2). Цар којег они траже није обичан цар, није славан са богатства и људске мудрости; то није цар само једнога народа; то је цар који заслужује да му се клањају и странци, коме поклоници из далека света приносе дарове; то је Цар Који има своју звезду на небу, то је Месија, то је Христос, то је Бог. Мудраци са истока били су људи који Бога траже.

Али пазите шта свети Јеванђелист још прича (Мат. 2, 3 – 4). Мудраци са истока траже у Јерусалиму цара јудејскога. „Кад то чује цар Ирод, уплаши се, и сав Јерусалим са њим. И сабравши све главаре свештеничке и књижевнике народне, питаше их где ће се родити Христос?”

„Где је цар јудејски што се родио?”, питају мудраци. „Где ће се родити Христос?”, пита Ирод. Један и исти пут, пут цару и Христу, траже и мудраци и Ирод. „Дошли смо да му се поклонимо”, објашњују мудраци, а

Из светоотачке ризнице

Свети Иринеј Исповедник, епископ бачки, приликом канонске посете Молу

„Ирод тајно дозвола мудраце и испитиваше их кад се појавила звезда. И, пославши их у Витлејем, рече: Идите и распитајте добро за дете, па кад га нађете, јавите ми, да и ја идем да му се поклоним” (Мат. 2, 7 – 8).

Мудраци са истока траже Бога да му се поклоне. Ирод тражи Христа. Тражи ли и он Бога? Да, он то вели: „Јавите ми, да и ја идем да му се поклоним”; Ирод је цар, а цар се не клања другом осим Богу. Али, гле, друкчије траже Бога мудраци, а друкчије Ирод. Мирно и поуздано ступају мудраци у Јерусалим и са пуно уверења распитују се где је новорођени цар јудејски. Уплаши се Ирод и сав Јерусалим са њим кад чуше да се Христос родио. Јавно питају мудраци где је онај чија их је звезда довела у Јерусалим. Тајно дозвола мудраце Ирод и испитиваше их кад се појавила звезда. Мудраци отворено траже Бога, Ирод у своме тражењу има неке скривене намере. Ирод се плаши Бога, Ироду смета Бог, Ирод тражи Бога не да му се поклати него да га уклони. Не, мудраци и Ирод не иду истим путем.

Пред сваким човеком су два пута: пут мудраца са истока, тешки, напорни, али благословени пут људи који траже Бога; и пут цара Ирода, пут оних којима смета Бог. Који иду путем мудраца, траже царство правде, љубави и истине, царство добра и вечнога блаженства, царство где на престолу седи Бог. У срцима су њиховима високи идеали, снови о трајном миру и доброј вољи међу људима, жеља да човек у човеку види само брата, чежња да Име Божје буде свето на земљи, да воља Његова влада у свету. Они се познају по поштеним делима, по чедности, по преданости Богу и по истинитости. „У кога су чисте руке и срце безазлено”, вели Псалмопевац (Пс. 24, 4 – 6), „ко не изриче имена његова узалуд и не куне се лажно, он ће добити благослов од Господа и милост од Бога Спаса својега. Таки је род оних који га траже.”

Који иду путем Иродовим место Божјега траже своје царство; не брину се за душу него за тело; не наслеђују земљу кротошћу него се мишицама и лактовима гурају да се дочепају

Из светоотачке ризнице

Свети Иринеј Исповедник, епископ бачки

светског блага; нису гладни и жедни правде него сваке сласти земаљске; неће да буду синови Божји него робови својим страстима. Њихови су идеали похота и себичњаштво и мислима својим не могу да се подигну више од паре са чорбе коју халапљиво срчу. Пожудама служе као Богу. За њих вели Господ пророку: „Сине човечји, ови су људи ставили у срца своја гадне богове своје и метнули су преда се о што се спотичу на безакоње своје” (Јез. 14, 3).

Два пута стоје пред људима, два пута стоје пред нама: пут мудраца са истока који

Бога траже, и пут Ирода цара, који преза од Бога. Пут мудраца води у Царство небеско, а Иродов пут је људско самољубље, себичност, њихово лично царство. Додуше, људи се моле Богу сваки дан: „Да дође Царство Твоје, да буде воља Твоја.” Али док речи њихове молитве као празна парале лете у ваздух, дотле су свим срцем својим, и свом душом својом, и свом снагом својом, и свом мишљу својом везани за земаљско царство, а то је царство зависти и срџбе, незадовољства и мржње, грабљења и отимања. Не води их звезда у Витлејем да се поклоне Христу и Богу већ их срце вуче под Синајску гору да се поклоне златном телету. Бог им је потребан само да их засити, и напоји, и обогати, а даље их се ништа не тиче. „Сваки се окреће својим путем”, вели пророк (Ис. 56, 11 – 12), „сваки за својом коришћу са свога краја. Ходите, узећу вина и напићемо се силовита пића и сутра ће бити као данас, и још много више.”

Свети Јеванђелист не казује из којег су места дошли мудраци; они долазе из такве даљине да се не знају ни имена њихових градова, познато је само да су дошли из земље

источне. Тежак је и напоран пут од далеких крајева где се сунце рађа до Јерусалима. Али никакве тегобе путничке, никакве опасности шумске и пустињске не задржаше мудраце са истока да се крену у Јерусалим, да траже Бога. Има веће благо и од топла угла код куће, има више добро за којим се мора ићи и по хладној ноћи и по жарком дану. То је Божја правда, Божја воља, Божје Царство. И данас људи не презају од напора, и данас су људи издржљиви, и данас ће за мали добитак кренути се на крај света.

Из светоотачке ризнице

А да ли људи данас ма и један део тога труда улажу у старање да обогате душу љубављу? Да ли у њиховим срцима одјекују речи *Беседе на гори*: „Не сабирајте себи блага на земљи, где мољац и рђа квари, и где лупежи поткопавају и краду; него сабирајте себи благо на небу, где ни мољац ни рђа не квари, и где лупежи не поткопавају и не краду” (Мат. 6, 19 – 20). Да ли мисле људи на то да је овај живот сенка само, да ли се труде да стекну други, бољи, непролазни, вечни? Да ли мисле о страшном суду? Чиме живе људи? Уђите у домове и погледајте. „А гле”, вели пророк (Ис. 22, 13), „радост и весеље, убијају говеда, кољу овце, једу месо и пију вино говорећи: једимо и пијмо, јер ћемо сутра умрети.”

Којим путем иде данашњи свет, којом стазом идете ви? Јер, ено, Псалмопевац вели: „Господ погледа са неба на синове човечје, да види има ли који разуман, тражи ли који Бога” (13, 2; 52, 3).

Свет тражи нешто. Не чини ли се вама да се ужурбао; сви јуре за нечим, све се пробија кроз редове, потискује слабије да уграби згодније и видније место. То је, веле, борба за живот. За какав се то живот борите, људи; шта сматрате за највећу срећу? Треба ли вам живот у коме ће племенитост освајати срце и милост загревати душу? Хоћете ли живот којему је највеће благо свако добро учињено ближњем, који се и себе одриче када другог спасти треба? Борите ли се за живот у коме ће бити све мање греха да тим више буде светости? Или волите живот масна ручка и слатке вечере, питка вина и меке постеље, живот карте и дима, церекања и играња, нехајања за другог и обеснога лупања песницом? Јесте ли пошли трагом безбожне престонице вавилонске, којој Господ говори преко пророка (Ис. 47, 8): „Живиш у сластима и без бриге седиш и говориш у срцу свом: ја сам, и нема друге осим мене, нећу бити удовица нити ћу осиротети?”

Пред нама су два пута: пут мудраца са истока, који Бога траже, и пут цара Ирода, који хоће Бога да уклони. Мудраци су без силе и моћи и путују само са штитом правде у руци. Они стижу својој мети, налазе Бога са радошћу, падају пред Њега и износе му дарове. Ирод је цар и има силу убојиту, има војску и полицију. Али он не стиже мети. Истина, он „посла те побише сву децу по Витлејему и по свој околини његовој од две године и ниже, по времену које је добро дознао од мудраца” (Мат. 2, 16), али није постигао што је хтео. Додуше, умножио је зла што је дотле почињено још једним већим; али у проливеној крви његов престо није постао чвршћи, а к првоме страху од рођења новог цара јудејског дошао је гњев од неуспеха. Не, он није имао користи од свега тога, јер ко зачиње невољу, рађа муку (Ис. 59, 4).

Не идите путем цара Ирода, јер тај пут води у пропаст. „Тражите Господа и бићете живи” (Ам. 5, 6). Борите се, али не у служби гадних богова овога света, које људи међу у срца своја, него да проширите Царство Бога Живога. Не допустите да земаљске ствари овладају срцима вашим, да пренебрегнете небеско и Господње. Знајте да сте само пропадљивим телом синови земљини, а вечном сте душом чеда Божја. Покажите се достојни синови Оца небеског, да људи виде добра дела ваша и да Га прославе, па да свуда у свету благословено буде Име Господње од сада и до века. Амин.

Дано у епископској резиденцији нашој у Новом Саду, децембра месеца тисућу девет стотина двадесет и треће године од Рођења Христовог, а пете архијерејског служења нашег Господу.

Горе споменути смирени

Епископ Иринеј

*Божјиње посланице епископа бачког
Иринеја (Ђирића), Црквена општина новосадска,
Нови Сад 2015, стр. 22 – 25.*

Старечник

О АВИ МАКАРИЈУ ЕГИПАТСКОМ

34. Пошаљу једном приликом старци са горе поруку ави Макарију у Скит, молећи га и говорећи му:

– Да се не би сав народ мучио долазећи к теби, молимо те да дођеш ти код нас да бисмо те видели пре него што се преселиш ка Господу.

А када он стиже на гору, окупи се око њега сав народ. И замолише га старци да каже какву поуку браћи. А он, саслушавши их, рече:

– Браћо, заплачимо и нека наше очи пролију сузе пре него што одемо тамо где ће наше сузе сажећи наша тела.

И заплакаше сви, падоше ницице и рекоше:

– Помоли се за нас, оче!

35. Другом приликом, опет, нападне један демон аву Макарија ножем, хотећи да му одсече ногу; па, пошто због његовог смиреностумља не могаше, рече му:

– Све што имате имамо и ми, само се по смиреностумљу разликујете од нас и побеђујете.

36. Рекао је ава Макарије:

– Ако се сећамо зала која су нам наносили људи, одузимамо силу Божјег сећања. А ако се сећамо зала демонских, бићемо неповредиви.

37. Рекао је ава Пафнутије, ученик аве Макарија, да је старац говорио:

– Када сам био дете, напасао сам говеда заједно са другом децом; и деца пођу да краду смокве. И како су трчала, испадне им једна, а ја је узмем и поједем; а када се тога сетим, седнем и плачем.

38. Рекао је ава Макарије: Пролазећи једанпут пустињом, наиђем на лобању некога мртваца бачену на земљу, па када је померих палмовим штапом, лобања поче да ми говори. Ја јој рекох:

– Ко си ти?

Одговори ми лобања:

– Ја сам првосвештеник идолâ и идолопоклоникâ који су били на овоме месту, а ти си Макарије духоносац. Када се ти смилујеш онима који се налазе у паклу и када се помолиш за њих, мало се утеше.

Старац му вели:

– У чему је утеха, а у чему је казна?

Рече он:

– Колико је удаљено небо од земље, толика је и ватра испод нас. Док стојимо усред ватре од ногу до главе и не може се нико видети лицем у лице већ је лице свакога заклоњено леђима другог. А када се ти молиш за нас, тада се мало види лице другог. У томе је утеха.

Заплакавши, старац рече:

– Тешко дану у који се роди човек, ако је у томе утеха од казне.

Упита га старац:

– Има ли друге веће муке?

Рече му лобања:

– Ми смо бар мало поштеђени јер нисмо знали за Бога, док они који су сазнали за Бога па су Га се одrekli, они су испод нас.

И узевши лобању, старац је закопа.

39. Причали су како се ава Макарије Египатски једном из Скита успињао ка Нитријској гори. Тек што се приближио одређеном месту, рече своме ученику:

– Пођи напред!

Пошто монах пође напред, сретне неког идолопоклоничког свештеника, па повиче на њега, говорећи:

– Хеј, хеј, демоне, куда трчиш?

А овај се окрете, зададе му ране и остави га полумртвог. Па узевши штап, побегне. Али тек што је мало одмакао, сусрете га ава Макарије како трчи, па му рече:

– Да се спасеш, да се спасеш, трудољупче!

А овај, зачуђен, приђе старцу и упита га:

– Шта си добро видео на мени, па ме поздрављаш?

Старац му вели:

– Видео сам те како се трудиш, али узалуд.

Старечник

Поглед на Атос и манастир Ставреникиту

А он рече:

– Ја сам дирнут твојим поздравом и схватио сам да си на Божјој страни. А онај други, зли монах, који ме је сусрео, грдио ме је и ја сам му задао смртне ране.

И старац се досети да је то његов ученик. А идолопоклонички свештеник, држећи га за ноге, рече:

– Нећу те пустити док ме не учиниш монахом.

Па дођу горе где бејаше монах те га подигну и понесу у цркву на гори. А монаси, када угледаше свештеника са њим, зачудише се веома, па га учинише монахом. И многи од идолопоклоника због њега постадоше хришћани. Говорио је, дакле, ава Макарије:

– Зла реч и добре људе чини злима, а добра реч и зле људе чини добрима.

40. Причали су како се у келију аве Макарија, када није био присутан, беше увукао некакав разбојник. А када се ава врати, наба са на разбојника који управо беше товарио

камилу његовим стварима. И он, ушавши у келију, стаде узимати ствари и товарити камилу заједно са њим. Па када је натоварише, почне разбојник да удара камилу да би уста-ла, али она не устајаше. Видевши да ова не устаје, ава Макарије уђе у келију и пронађе малу мотику; извади је и стави на камилу, говорећи:

– Брате, ово камила тражи.

Па, ударивши је, старац вели:

– Устани!

И она одмах устаде и од његових речи отиде мало напред. Па опет седе и не хтеде да устане док не натоварише све ствари и тада отиде.

41. Ава Ајос рече ави Макарију:

– Реци ми поуку!

Вели му ава Макарије:

– Избегавај људе, седи у својој келији, оплакуј своје грехе, немој волети празнословље – и бићеш спасен.

Старечник, Беседа, Нови Сад 2020, стр. 239 – 243.

Из летописа

Протојереј Милан Ђурић: СТО ШЕЗДЕСЕТ ГОДИНА ХРАМА ВАЗНЕСЕЊА ГОСПОДЊЕГ У ЧУРУГУ

Одакле год да се долази у Чуруг, село на крајњем истоку Бачке, прво што се још изда- лека угледа јесте његова црква са три висока торња, надвишена позлаћеним крстовима. Црква је не само највећа и једна од најста- ријих грађевина у месту већ она и својим положајем означава средишњу тачку села. Тако је већ сто шездесет година, а црква је такав положај у насељу имала бар двостру- ко дуже. Непогрешиво народно памћење зна да се данашњи Чуруг првобитно налазио из- међу реке Тисе и рита, на месту које се сада зове Стари Чуруг, и у његовом средишту је био православни храм посвећен Вазнесењу Господњем. Тадашњи Чуруг није изгледао као данас и био је окренут Тиси, око које се одвијао свакодневни живот његових житеља. Сви пунолетни мушкарци били су граничари, чија обавеза је била да на својим брзим шајка- ма патролирају Тисом и Дунавом, одржавају ред и, по потреби, учествују у ратовима које је водила Аустрија.

Први храм у Чуругу, према записима са богослужбених књига, помиње се 1739. годи- не, вероватно из времена сеобе из 1699. го- дине. Налазио се скоро на самој десној обали Тисе. Изглед првог храма није познат.

Други храм, који је подигнут на месту првобитног храма, изграђен је од черпића и био је знатно већи од претходног. Изграђен је око 1730. године, а његов ктитор је био обер- капетан Василије Ђулинац.

Трећи храм је изграђен 1763. године. Био је дугачак тридесет метара, широк нешто више од осам и висок преко девет метара. Из- над олтара се налазио позлаћени гвоздени крст на јабуци. У Мађарској буни 1848. го- дине храм је разорен, а од његових остатака 1852. године је саграђен молитвени дом, који је уједно био и школа, а света богослужења у њему су вршена све до 1862. године. Сваки од храмова био је лепши и већи од претходног. Чуружани су одувек били присно везани за своју цркву и нису жалили материјална сред-

Храм Вазнесења Господњег у Чуругу

ства да храмове саграде и украсе како и доли- кује Божјем дому.

На Благовести, 7. априла 1857. године, постављен је и освећен камен темељац дана- шњег храма. Тада је поред нарочито обрађе- ног камена положена и бакарна кутија са пергаментном хартијом, на којој је био ис- писан текст о оснивању храма, а исто тако и неколико сребрних новчића. Чин освећења је, после одслужене Литургије, извршио прото- синђел Исидор (Коларовић), настојатељ ма- настира Ковиља, уз саслужење проте Макси- ма Папића, чурушких пароха Кирила Отића, Стефана Пачуа и Уроша Вучерића, ђакон Ла- зара Трифуновића и свештенства из околних места. Присуствовао је народ у великом броју, а прангије су објавиле почетак изградње још једног православног храма.

Пројекат храма урадио је поручник Јо- сиф Крафт, главни инжењер батаљона, а глав-

Из летописа

ни зидари су били Јаков Колман и Франц Шмас. Храм са звоником био је завршен већ 23. септембра 1858. године. Чуружани су желели да уз постојећи звоник изграде још два мања торња, чија је изградња завршена 30. септембра 1860, када су на њих подигнути крстови. Свој коначни изглед храм добија крајем лета 1861. године. Свечано архијерејско освећење храма извршио је владика бачки Платон (Атанацковић) на дан храмовне славе, 30. маја 1862. године, посветивши га Вазнесењу Господњем. Владику, његову пратњу и многобројни народ, пред вратима храма дочекао је и поздравио парох Урош Вучерић. Архијерејску Литургију служио је епископ Платон са свештенством, а после њеног завршетка извршен је чин освећења храма. Приликом чина освећења храма владици Платону су саслуживали ковиљски архимандрит Исидор (Коларовић), жабаљски прота Максим Папић, архијерејски намесник новосадски Александар Захарић и парох Андреј Монашевић, чурушки свештеници Кирил Отић и Урош Вучерић и неколико јерођакона и ђакона.

Храм је, по жељи мештана, имао до тада невиђене димензије (дужина 50,64 метара; ширина источног дела 19,90 метара; ширина западног дела 21,44 метара; висина мањих торњева 27 метара; висина средишњег торња са крстом 54,39 метара). Храм је зидан искључиво опеком и малтером. За изградњу је утрошено укупно 1.610.050 цигала.

Чуружани су желели да изграде велелепни иконостас, па су се за помоћ обратили професору Велике школе у Београду Михаилу Валтровићу. Валтровић је замислио иконостас обложен белим мермерним плочама, троделне структуре, чистих и сјајних облика и завршен полуобличастим луковима, какав је и изграђен. Двери на иконостасу су урађене од резбареног и позлаћеног дрвета на црвеној позадини и украшене су геометријским и биљним мотивима. Певнице, тронове и стасидије израдио је Ђока Огњановић из Србобрана према нацрту Карла Вагнера из Арада.

Унутрашњост храма је осликао 1894. године Доменико д' Андреја из Београда, према замисли професора Валтровића. Једина фигурална композиција у храму насликана је пре-

ма нацрту Ђорђа Крстића – *Света Тројица на облацима*, као и *Четири јеванђелиста*.

Осликавање иконостаса је 1893. године поверено академском сликару Ђорђу Крстићу. Његова техника сликања у први план ставља колорит и тактилне вредности уља на платну. Око 1900. године чурушки храм је добио иконостас са иконама изузетних вредности. Епархијска комисија и сликар Марко Мурат повољно су оценили Крстићев рад.

Поред многих драгоцености и богате ризнице храм у Чуругу је одувек имао лепа и велика звона. О њима су сачувани подаци у обимној архивској грађи, а посебно у Летопису чурушке парохије. На звоннику чурушког храма налазе се четири звона: велико, „контра Г” звоно са иконом светог Ђорђа, државним грбом и ликовима владара, тешко 4.775 килограма; средње, „старо велико Ц” звоно са иконом Вазнесења Господњег, тешко 1.733 килограма; звоно „Е” са иконом два анђела, тешко 1.030 килограма; звоно „Ас” са иконом Светог Саве, тешко 446 килограма, које је постављено 2011. године.

На великом звону урезан је натпис који гласи: „Српска православна Црквена општина у Чуругу за време славне владе Његовог Краљевског Височанства Александра и краља Срба, Хрвата и Словенаца и Архијерејства Његовог Високопреосвештенства др Иринеја, Епископа новосадског и бачког, подиже на Световазнесенском храму своје ово звоно да дању и ноћу буди верне к славословљу светог Имена Божјега.”

Због своје грандиозности и културно-историјског значаја храм Вазнесења Господњег припада реду најмонументалнијих храмова у Србији. Завод за заштиту споменика културе 1950. године доноси одлуку којом се храм Вазнесења Господњег у Чуругу у целисти ставља под заштиту државе и категорише највишим степеном као споменик од изузетног значаја за Републику Србију.

Овог лета Господњег, о празнику Спасовдану, навршило се сто шездесет година од завршетка изградње и освећења Вазнесенског храма, који је сабирао као што и данас сабира верни народ Чуруга.

Портрети говоре

Протојереј Миодраг Андрић: БРАЋА БОГДАНОВИЋИ

Богдановићи су, како стоји у *Новосадским биографијама* Васе Стајића из 1936. године, били најугледнија српска породица у Новом Саду 18. века. Међу новосадским Грцима се, једно време, погрешно мислило да су Богдановићи цинцарског порекла, све до образложења Угарског намесничког већа које их је признало као породицу српског порекла. Године 1726. Новосадски магистрат је регистровао петоро рођене браће: Стојића, Васу, Михајла, Станка и Недељка, потоњег хиландарског монаха Хаџи Никанора. Родитељи браће Богдановића су се вероватно звали Јован и Живана, што се претпоставља на основу једног записа у манастиру Петковици.

Николајевска црква у Новом Саду

Као најугледнији међу браћом помиње се Недељко, који је заједно са Стојићем подигао Николајевску цркву, а коју су Новосађани због тога дуго звали Недељкова црква. Носио је и надимак Бечкеречанин, зато што се око 1716. из Церника у Малој Влашкој (Славонија) породица Богдановић преселила у Банат. Вероватно су немирна времена великих ратова између Аустријанаца и Османлија учинила да и Богдановићи, као и многе друге породице, пронађу уточиште у мирнијим краје-

вима Царства. Будући врло угледан хришћанин и привредник, Недељко је био делегиран као посланик на Црквено-народном сабору у Карловцима 1731. године. Он је, међутим, на сабор отишао више због жеље да издејствује путни лист за Свету Земљу него да учествује у избору митрополита београдско-карловачког Викентија. Недељко је убрзо после сабора у Карловцима саставио тестамент којим је супругу Веселу збринуо са четири хиљаде форинти готовине и значајним иметком. Јасно је да је Недељко тада наумио да се са поклоничког пута не враћа већ да се по повратку из Свете Земље трајно настани у Хиландару. Када је Недељко напуштао Шанац, у породичној задрузи су поред њега остали Васа и Стојић, који су се обавезали да ће на име Недељковог годишњег удела слати у Хиландар шездесет, а у Крушедол и удовицама по четрдесет форинти. Весела Богдановић се издвојила из задруге 1736. године, па је од Васе и Стојића значајно исплаћена. Уочи њене смрти, 1744. године, сву имовину је требало да наследи унук Роман Богојевић, син кћери Ружице, али је муж њене друге кћери Јеле покренуо парницу, чијим решењем је оставштина Веселе Богдановић подељена кћерима Јели и Марији и Саборној цркви у Новом Саду.

Поред Хаџи Никанора (Недељка), највиђенији међу Богдановићима био је Стојић. Његово име везано је за куплене привилегије Слободног краљевског града, када се, после Београдског мира 1739. године, Дворска управа бавила развојачењем граница и када су се, навикле на привилегије и грађанске слободе, стотине најугледнијих београдских породица доселиле у Нови Сад. Када је 1746. коначно развојачена Подунавска војна гра-

Портрети говоре

Николајевска црква у Новом Саду

ница, многе српске породице, чије су мушке главе биле у војној служби, остале су у Новом Саду и почеле да се баве цивилним пословима. Тада су најугледнији и најбогатији житељи Петроварадинског Шанца издвојили значајна средства кроз прилоге и позајмице да би се статус могао откупити, те је 1747. године делегација на челу са Стојићем Богдановићем, који је био близак епископу бачком Висариону, кренула пут Беча. Занимљиво је да се на надгробној плочи Симеона Радонића из 1749. године на Николајевској цркви, задужбини Стојића и Недељка Богдановића, задржао најстарији писани траг српског назива тада већ слободног града Новог Сада.

Хаџи Никанор Богдановић се упокојио 1751. године, а две године касније и његов брат Стојић. По њиховом имену се све до Великог рата називала данашња Скерлићева

улица, где су Богдановићи имали своје куће. Део богатства, које су стекли вредним радом, несебично су давали потребитима, црквама и манастирима. Стојић се све до своје смрти бринуо о Николајевском храму, када су бригу о породичној задужбини преузели његови синови Лазар и Јаков. Стечени иметак ове некада моћне породице осипао се после смрти Стојићевих синова и унука, који су све до почетка 19. века помагали Николајевску цркву, када су старање о њој преузели Јован и Јулијана Камбер, ћерка Јакова Богдановића.

Већина Богдановића почива у породичној гробници Николајевске цркве, од чега је данас видљива једино надгробна плоча Јулијане Камбер. Због своје љубави према Новом Саду и Николајевској цркви ова чувена породица заслужује да нека од новосадских улица поново носи њихово име.

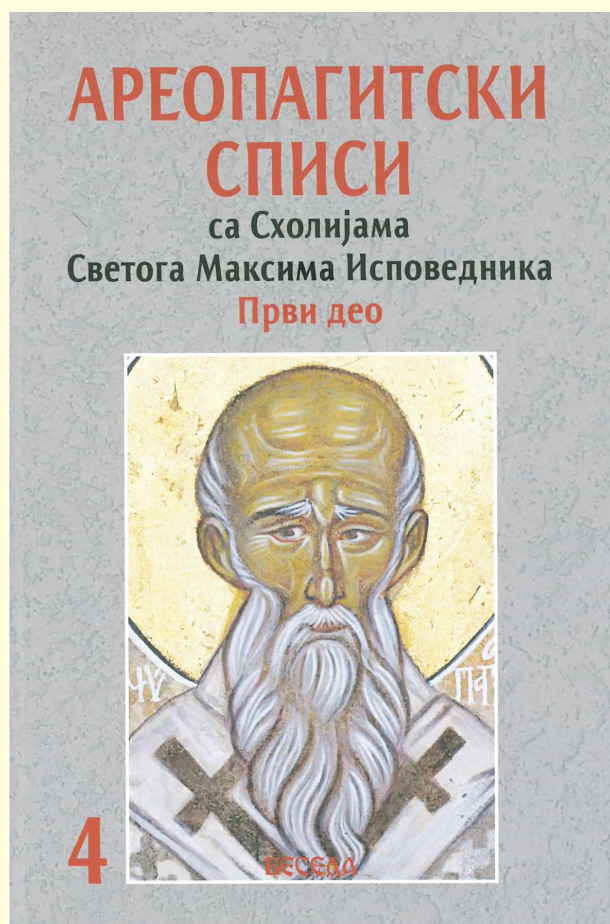
Издавачка делатност

Катихета Ђорђе Гојић: *АРЕОПАГИТСКИ СПИСИ СА СХОЛИЈАМА СВЕТОГА МАКСИМА ИСПОВЕДНИКА*

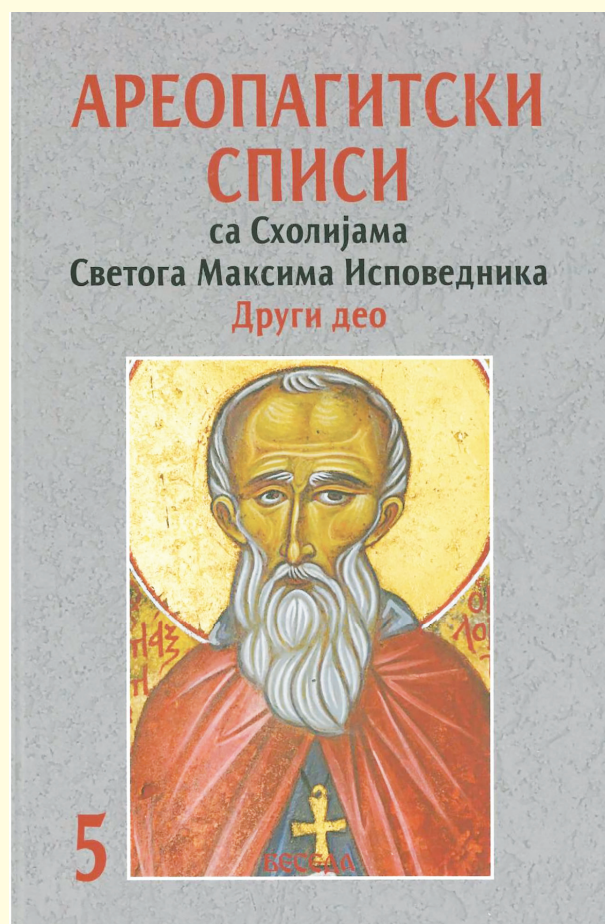
Свети Максим Исповедник јесте један од најзначајнијих светих Отаца и Учитеља Цркве седмог века. Његова љубав према Богу и богословљу и његов неуморни труд одразили су се на његово богословско стваралаштво: био је плодан црквени писац и из његовог пера настао је велики број дела. Са друге стране, корпус *Ареопагитских списа*, које Предање Цркве везује за име светог Дιονисија Ареопагита, савременика апостола Павла, представља драгоцену збирку извора

ку Ареопагитових списа које прате схолије (коментари) светог Максима Исповедника. У преводу на српски језик објављени су 2019. године, као двотомна књига у издању *Беседе*, издавачке установе Епархије бачке.

У оквиру овог двотомног издања објављени су следећи *Ареопагитски списи са схолијама светог Максима Исповедника*: *О небеској јерархији*, *О црквеној јерархији*, *Посланице*, *О божанским именима* и *О мистичком богословљу*.

богословља и литургијског живота Цркве. Од када су настали, *Ареопагитски списи* су радо читани, цитирани и коментарисани, а један од њихових коментатора био је и свети Максим. *Ареопагитски списи са схолијама светог Максима Исповедника* представљају збир-

Књиге које су пред читаоцима драгоцене су будући да говоре о Богу и о човековом односу са Богом, што би требало да буде најважније у животу свакога хришћанина. У том смислу, у овим списима преплићу се многе значајне теме богословља и живота Цркве,

Издавачка делатност

као што су богопознање, светотајински и литургијски живот, симболизам у богослужењу и светим Тајнама, врлински и подвижнички живот, као и друге теме.

Основна тема коју срећемо у овим светотачким списима тиче се човековог сталног трагања за Богом, при чему се човек сусреће са дилемом да ли је уопште могуће знати тајне Божје и говорити о Богу, или то ипак није могуће. Ова двотомна књига – водећи нас кроз ризницу Божјих имена и показујући нам читаву лепезу Божјих својстава – сведочи у којој мери је могуће говорити о Богу, а у којој не. У жељи да се превазиђу ограничености овога света и да човека уведу у рајски простор „божанственог примрака“ (*Ареопагитски списи* II, стр. 143), списи говоре о Богу као „Узроку свих и свега“ (*Ареопагитски списи* II, стр. 144; 152). Сходно томе, све о чему можемо прочитати у истим списима има свој темељ, али и свој смисао управо у Богу као Узроку свега што постоји. Другим речима, дела која су пред нама подсећају нас на истину да ништа у овоме свету није чин слепог случаја већ пројава Промисла Божјег. Бог – Који је Узрок свега што постоји – јесте Онај Који жели да се сви спасу и дођу у познање истине, а Домострој спасења у Личности Господа Исуса Христа јесте неоспорна потврда воље Божје о спасењу човека и творевине. Својим божанским Промислом, Господ на многобројне начине призива човека на спасење и обожење, поштујући притом његову слободну вољу и избор. Иако је Бог, по Својој божанској природи, људима недокучив и непознатљив, заједница између Бога и човека је ипак могућа и она се темељи управо на догађају Оваплоћења Господа Исуса Христа, Сина Божјег, Који се оваплотио од Духа Светога и Марије Дјеве и постао Човек. Та заједница бива мо-

гућа за свакога човека управо кроз богослужбени и светотајински живот Цркве, због чега је управо тим темама посвећена посебна пажња у поменутим списима.

У вези са наведеним је и тематика небеске и црквене јерархије, како су насловљени и познати *Ареопагитски списи*. У овим списима сазнајемо да је јерархија дар Божји анђелима и људима ради њиховог спасења и обожења. Баш због тога јерархија има важну улогу: она је свештено устројство и свештени поредак који има циљ да свима омогући усхођење ка Богу, уподобљавање Богу и стицање савршенства. До тог савршенства свако долази саобразно својој служби, свом труду и својим могућностима. По узору на небеску јерархију постоји и црквена јерархија, која саслужује небеској јерархији и чији је циљ „исказивање љубави према Богу и божанским тајнама“ (*Ареопагитски списи* I, стр. 105) и, у крајњој линији, спасење свих људи.

Значај књиге која је пред читаоцима огледа се у томе што се учешће у врлинском и светотајинском животу Цркве не само објашњава већ и читањем усваја, при чему се у човеку обликује нови систем вредности, а то је живот по Јеванђељу, у којем прво место заузима Бог.

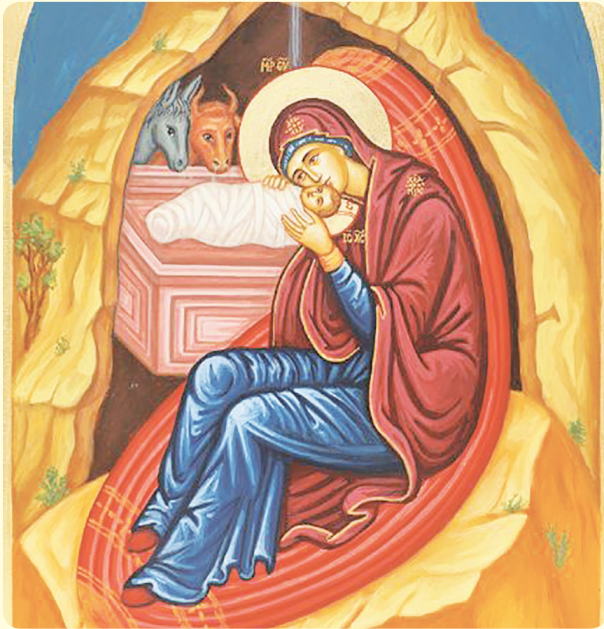
На крају, тешко је не приметити да списи одишу великим смирењем и побожношћу, али и великим могућностима да човека духовно изграђују, васпитавају и уче побожности. Освртом на садржај ових књига тешко је не приметити стално преплитање чулног и умног, где је умно позвано да изграђује човеков чулни живот, али на такав начин да се у овоземаљском животу човек непрекидно труди да узраста у *меру раста пуноће Христове*, како би се у будућем веку показао достојним да буде грађанин Царства небеског.

Из школске клупе

Бадње вече

У ваздуху се осећа топлина,
И сва срца обузме нека милина,
Сви заједно поред камина,
Сваком се пламен огледа у очима,
као да ће заувек остати у тим тренуцима.

Рођење Христово

Они срећни ваздухом круже,
А осмеси се међусобно друже.
Нема за нас ништа лепше,
Него кад време, кроз речи,
уз породицу тече,
На селу код бабе и деде,
За Бадње вече.

Приче прошлог века,
Будућност која нас чека,
Теме су разговора,
Путем вечног вихора.
Спона нараштаја,
Потомака и предака,
Време које учи, разара и ствара,
Оно које нова поглавља за старим отвара.

Памтићемо тај догађај,
Чуваћемо тај сјај,
У жељи да и наши унуци
једампут доживе тај осећај.

Теодора Томановић, ученица другог разреда Гимназије „Јован Јовановић Змај” у Новом Саду

Светосавска звона чујем

Зидови храма поносно стоје,
Чувају мошти светости своје,
За љубав, веру и спас
Нек' чују се звона на сав глас.

Живот је своме народу дао,
Име му Растко – тако се звао,
На своме путу није хтео стати,
Вековна слава сада га прати.

Љубав је свуда желео да шири
И немирна срца хтео да смири,
Вером је својом истеривао страх
И молитвом сталном изгонио грех.

Храм Светога Саве на Врачару

Данас се његово име слави
И песма пева просветитељској глави,
За учења многа велико хвала,
Свети Саво, вечна ти слава!

Јаков Степанов, ученик седмог разреда Основне школе „Светозар Милетић” у Врбасу

Актуелности

У Београду одржана изложба „Погром у Бачкој – осамдесет година од Новосадске рације”

У уторак, 1. новембра 2022. године, у Ко-
наку кнегиње Љубице у Београду, отворена је
изложба „Погром у Бачкој – осамдесет година
од Новосадске рације”, која је организована у
сарадњи Епархије бачке, Историјског архива
Града Новог Сада и Културног центра Новог
Сада.

Са отварања изложбе о Погрому у Бачкој

Програм је почео појањем тропара све-
тим мученицима бачким, у извођењу хора
Школе појања „Свети Јован Дамаскин” при
Црквеној општини новосадској, под руковод-
ством ђаконa др Владимира Антића, доцента
Православног богословског факултета у Бео-
граду.

У име организатора изложбе, присутни-
ма се на почетку обратила госпођа Сунчица
Марковић, помоћник директора Културног
центра Новог Сада, која је уједно и водила
програм.

Поздравне речи упутио је Његово Пре-
освештенство Епископ бачки господин
др Иринеј, који је том приликом, између оста-
лог, истакао:

„Када негујемо културу сећања, то не чи-
нимо никада једнострано. Ми – као људи Цр-
кве, њеног свештеног Предања, њеног духов-
ног искуства – знајући ко су биле жртве, а ко
су били целати, у исто време знамо и за оне
појединце из мађарског народа који су осве-
тлали образ и спасли душу тога народа упра-
во у то исто страшно време. Поред тих свет-
лих имена, као што су Пал Телеки или Бајчи
Жилински, постоје и многи други аноним-
ни. Све то морамо памтити и морамо се поучавати, морамо изводити

неопходне закључке, са
једне стране да се никада
не би таква зла понови-
ла, а са друге стране да
бисмо и ми, поучени тим
горким искуствима, али и
дивећи се вери и подвигу
и трпљењу светих, сваг-
да живели како Бог од
нас очекује, уздајући се
не само у благодат Божју
и љубав Његову него и у
молитве свих светих, по-
чевши од Пресвете Бого-
родице, али укључујући и
ове свештеномученике и
мученике који су недавно
свечано прослављени и
прибројани лику светих.”

Уводно слово о теми
изложбе одржао је госпо-

дин мр Петар Ђурђев, директор Историјског
архива Града Новог Сада.

На крају, сабранима се обратио Његова
Светост Патријарх српски господин Порфи-
рије, који је отворио изложбу. Светејши Па-
тријарх је, поред осталог, истакао: „Култура
сећања на невино пострадале жртве нашег
народа чини да будемо дубоко укорениени у
свом идентитету и да тај корен може да раз-
вија из себе чврсто стабло и да даје у наша
времена плодове достојне нашег идентитета.
Без сећања на невино пострадале жртве соп-
ственог народа напосто није могуће позна-
вати себе, а самим тим није могуће ни гради-
ти односе и заједницу са било којим другим
народом, маколико ми трошили милозвучне

Актуелности

речи о демократији, о међусобном разумевању, о међународној заједници и тако даље. Знајући своје жртве, ми знамо себе. О томе нам заправо сведочи и ова изложба.”

Отварању изложбе присуствовали су Преосвећена господа епископи ваљевски Исихије, мохачки Дамаскин и марчански Сава, градоначелник Новог Сада г. Милан Ђурић, Његова Екселенција г. Јахел Вилан, амбасадор Израела у Републици Србији, г. Габор Палинкаш, први секретар и отправник послова у Амбасади Мађарске у Београду, г. Ладислав Трајер, потпредседник Јеврејске општине Новог Сада, г. Мирослав Илић, председник Организационог одбора за обележавање Новосадске рације, свештенство и вероучитељи Архиепископије београдско-карловачке и Епархије бачке, као и представници културних, научних и јавних установа.

Прослављен јубилеј сомборске Гимназије „Вељко Петровић”

Његова Светост Патријарх српски г. Порфирије присуствовао је 4. новембра 2022. године, у Народном позоришту у Сомбору, свечаној академији поводом сто педесете годишњице постојања Гимназије „Вељко Петровић”. Свечаној академији су присуство-

вали и Преосвећена господа епископи бачки Иринеј и мохачки Дамаскин.

Поздравне речи на почетку свечане академије упутио је директор Гимназије г. Душан Мишковић, говорећи о значају великог јубилеја који ове године обележава Гимназија „Вељко Петровић” у Сомбору.

Патријарх српски г. Порфирије је одржао пригодно слово, честитајући јубилеј директору, професорима и ученицима Гимназије. У свом слову Светејши Патријарх српски је нагласио: „Словенска и српска реч *образовање* у својој основи садржи појам *образ*. Реч *образ* срећемо на првим страницама Библије, где се говори о томе како је Бог створио човека. Тамо се каже да је човек створен *по образу и подобију Божјем*. Најједноставније говорећи, када говоримо о образу Божјем у човеку, ми говоримо о даровима, о талентима, о капацитетима које је човек добио од Бога. У том смислу, када говоримо о образовању, ми не говоримо само о спољашњем стицању информација из неке области него говоримо о унутарњем развоју или сазревању човека коме је циљ подобије Божје. Чињеница је да је ова школа дала многе људе који су у правом смислу те речи образовани.”

На предлог Његовог Преосвештенства Епископа бачког г. Иринеја, Свети Архиепископ Српске Православне Цркве одликовао је Гимназију „Вељко Петровић” у Сомбору орденом Светог Саве првог степена. Одлуку Синода наше Цркве о одликовању прочитао је протојереј-ставрофор Миливој Мијатов, умировљени парох, а Патријарх српски г. Порфирије је уручио орден Светог Саве првог степена г. Душану Мишковићу, директору Гимназије.

Присутнима су се обратили и г. Бран-

Патријарх српски г. Порфирије беседи на свечаној академији у Сомбору

Актуелности

ко Ружић, министар просвете у Влади Републике Србије, г. Золтан Маружа, државни секретар Министарства просвете Републике Мађарске, као и г. Антонио Ратковић, градоначелник Сомбора.

На свечаној академији учествовали су чланови хора, оркестра и драмске секције Гимназије, који су извели пригодни сценско-музички програм.

У Саборном храму у Новом Саду прослављен празник Светог великомученика Димитрија

На празник Светог великомученика Димитрија – Митровдан, у уторак, 26. октобра / 8. новембра 2022. године, Његово Преосвештенство Епископ бачки господин др Иринеј служио је свету архијерејску Литургију у Саборном храму у Новом Саду. Преосвећеном владици Иринеју су саслуживали Његово Преосвештенство Епископ мохачки господин Дамаскин, свештенство Саборног храма и новосадски ђакони.

Беседећи после прочитаног јеванђелског зачала, Епископ бачки Иринеј је нагласио: „У готово непрегледној плејади светих мученика кроз векове, уз светог Георгија, свети Димитрије је вероватно најпознатији. Њему су посвећени многи храмови у православном свету, а у самом граду Солуну, граду његовог подвига и страдања, постоји и велелепни храм њему посвећен, где се и данас налазе и чувају његове свете и чудотворне мошти, које повремено точе свето миро. То миро исцељује све који са вером приступају његовом светом кивоту и његовим моштима. Вера је кључ за светост свих светих, за њено разумевање, а посебно за подвиг светих мученика. Управо

мучеништво светих мученика и јесте врхунски подвиг њихове вере и љубави, јер они су, пре свега, сведоци Личности Христове, Његовог подвига Спасења и дара Спасења, као што је и Он Сâм рекао по Васкрсењу Своме: *Бићете ми сведоци одавде до краја васељене*. И они то сведоче по угледу на Њега. Сâм Господ је први и главни Сведок вечне истине Божје и правде Божје, љубави Божје. То сведочење је неопходно за свакога хришћанина у сваком времену. Ми увек сведочимо своју веру и никада се своје вере не одричемо, а свети мученици – сведочећи своју веру, своју љубав према Христу – нису се плашили никога и ничега, увек су изабирали Господа Христа, ма какве им опасности претиле. Већина њих су претрпели страшне муке пре него што су били погубљени. Али то њихово сведочење, које се,

Са свете архијерејске Литургије на Митровдан

самим својим бићем и природом, претворило у мучеништво, сведочили су на тај крајњи начин. Они су увек изабрали Господа Христа и просто су се руководили начелом које је свети старац Јустин (Поповић) формулисао речима: *Све за Христа, Христа ни за шта!*”

По отпусту свете Литургије, Епископ бачки Иринеј је пожелео свима срећан и благословен празник.

Актуелности

Свечана академија поводом славе Града Новог Сада

У навечерје празника Обновљења храма Светог великомученика Георгија, у уторак, 15. новембра 2022. године, на Великој сцени Српског народног позоришта у Новом Саду, у организацији Црквене општине новосадске уприличена је свечана академија поводом славе Града Новог Сада.

извршен пре осамдесет година, али и ново-прослављеним светитељима – светом Иринеју Исповеднику, епископу бачком, и светим мученицима бачким.

Празнично слово посвећено животу Српске Православне Цркве – са посебним освртом на период од добијања аутокефалије 1219. до васпостављања Српске Патријаршије 1920. године – и значају Епархије бачке, одржао је историчар др Борис Стојковски, професор на

Свечана академија поводом славе Града Новог Сада у Српском народном позоришту

Свечаној академији су присуствовали Преосвећена господа епископи бачки Иринеј, осечкопољски и барањски Херувим, шабачки Јеротеј и мохачки Дамаскин; г. Милан Ђурић, градоначелник Новог Сада, г. Никола Бањац, генерални секретар Скупштине Аутономне Покрајине Војводине, др Весна Туркулов, председник Управног одбора Универзитетског клиничког центра Војводине, као и друге знамените личности друштвеног и културног живота Српске Атине, свештенство Епархије бачке и многобројни верни народ.

Програм овогодишње свечане академије поводом славе Града Новог Сада био је посвећен сећању на најзначајније догађаје у контексту историјског хода Српске Православне Цркве, и то из периода од стицања аутокефалности 1219. године до васпостављања Српске Патријаршије 1920. године, а потом и сећању на Погром у Бачкој, који је

Одсеку за историју Филозофског факултета у Новом Саду.

У програму свечане академије учествовали су чланови хора Школе појања „Свети Јован Дамаскин“ при Црквеној општини новосадској, под руководством Филипа Поповића, Дечјег хора Црквене општине новосадске, под руководством Милице Грубишић, и хора „Свети Јован Крститељ“ из Бачке Паланке, под руководством Снежане Жујић. Програм су водили госпођица Мирјана Бановић и господин Стеван Јурић.

Прослава Ђурђица – славе Града Новог Сада

У среду, 3/16. новембра 2022. године, на празник Обновљења храма Светог великомученика Георгија – Ђурђиц, литургијским

Актуелности

сабрањем у Саборном храму у Новом Саду прослављена је слава Града Новог Сада.

Богослужбена прослава Ђурђица отпочела је у навечерје празника празничним бденијем у Саборном храму Светог великомученика Георгија, којим је, у молитвеном присуству Његовог Преосвештенства Епископа бачког г. Иринеја, начествовао Његово Преосвештенство Епископ мохачки г. Дамаскин, уз саслужење братства храма.

На светој архијерејској Литургији начествовао је Његово Преосвештенство Епископ ваљевски г. Исихије, уз саслужење Преосвећене господе епископа бачког Иринеја, осечкопољског и барањског Херувима, шабачког Јеротеја и мохачког Дамаскина, свештенства Епархије бачке и ђаконâ из више епархија Српске Православне Цркве.

Беседећи после прочитаног јеванђелског зачала, Преосвећени владика Исихије је, између осталог, истакао: „Страдање мученичко и исповедничко је благослов који има свако од нас, свако ко поверује у Господа и крене за Њим. У свету имамо стално непријатељство и сваки дан страдамо, по мери коју Сам Господ одређује и никад више него што то можемо у том тренутку. Наше јесте да схватимо да је то страдање за сведочанство и да га тако и користимо за своје спасење и за спасење наших ближњих.

Свети Георгије је великомученик, а носи и епитет *победоносац*. Његова победа се не односи толико на војне победе већ се, пре свега, односи на победу над палом људском природом у себи. Коначна пројава његове победе јесте његово страдање које је поднео сведочећи веру у Господа.”

После заамвоне молитве, Епископ осечкопољски и барањски г. Херувим је благословио славске дарове принете у славу Божју, а у част светог великомученика Георгија.

Благосиљање славских дарова о Ђурђицу

По отпусту свете Литургије, Епископ бачки г. Иринеј заблагодарио је Епископу ваљевском г. Исихију на служењу свете Литургије и Преосвећеној господи архијерејима који су саслуживали, као и свештенству и благоверном народу на молитвеном учешћу у прослави славе Града Новог Сада.

Благољепију свете Литургије допринео је својим појањем хор Школе црквеног појања „Свети Јован Дамаскин” при Црквеној општини новосадској.

После свете Литургије, у свечаној дворани Градске куће у Новом Саду, Епископ ваљевски г. Исихије је освештао славске дарове поводом славе Града Новог Сада.

Навечерје празника Аранђеловдана у Светоархангелском манастиру у Ковиљу

У навечерје празника Сабора светог архангела Михаила и осталих небеских сила бестелесних, у недељу 7/20. новембра 2022. године, у параклису Светих Отаца атонских у Светоархангелском манастиру у Ковиљу служено је празнично вечерње поводом сла-

Актуелности

Монашење у параклису Светоархангелског манастира у Ковиљу

ве манастира. Вечерњим богослужењем је началствовао Епископ ваљевски г. Исихије, уз саслужење свештеног братства манастира. Вечерњем богослужењу су молитвено присуствовали Његова Светост Патријарх српски г. Порфирије, као и Преосвећена господа епископи бачки Иринеј, шабачки Јеротеј и мохачки Дамаскин.

По одслуженом вечерњем богослужењу за монашени су искушеници Марко Паликућа и Никола Стојачић. Искушенике Марка и Николу на монашењу су привели Патријарх српски г. Порфирије и јеромонах Харитон, настојатељ Светоархангелске обитељи, а монашки постриг је извршио Епископ бачки г. Иринеј, давши новопостриженим монасима имена Лазар и Леонид.

Слава Светоархангелског манастира у Ковиљу

На празник Сабора светог архангела Михаила и осталих небеских сила бестелесних, у понедељак 8/21. новембра 2022. године,

прослављена је слава Светоархангелског манастира у Ковиљу.

На светој архијерејској Литургији је началствовао Његово Преосвештенство Епископ мохачки г. Дамаскин, уз саслужење архимандрита Василија, игумана манастира Клисина, и свештеног братства Светоархангелске обитељи.

Епископ Дамаскин са братством Светоархангелског манастира на дан манастирске славе

Беседећи после прочитаног јеванђелског зачала, Преосвећени владика Дамаскин је истакао: „Као што се молимо светитељима, као што се молимо апостолима, као што се молимо мученицима и преподобним оцима и матерама нашим, тако се молимо и светим анђелима који непрестано славе и величају Бога. То је њихова служба. Поред тога, Господ је дао да анђели буду и у служби нама људима, да нам откривају тајне Божје, да се јављају појединим личностима, као што су се јавља-

Актуелности

ли у Старом и Новом Завету, као и у потоњим временима. Зато, драга браћо и сестре, и ми слаavimo и прослављамо анђеле као своје небеске заступнике, дивећи се не само томе што они непрестано славе Бога него и томе што служе нама и нашем спасењу.”

После заамвоне молитве освештани су славски дарови, после чега је Преосвећени владика Дамаскин честитао братству манастирску славу, а свима присутнима је пожелело благословен празник.

Одржан округли сто „Свети Иринеј Исповедник, епископ бачки”

Благословом Његовог Преосвештенства Епископа бачког господина др Иринеја, Епархија бачка је, у сарадњи са Историјским архивом Града Новог Сада, организовала округли сто на тему „Свети Иринеј Исповедник, епископ бачки”. Округли сто је одржан у четвртак, 1. децембра 2022. године, у конференцијској дворани Историјског архива Града Новог Сада.

На почетку скупа присутнима се обратио мр Петар Ђурђевић, директор Историјског архива Града Новог Сада, који је свима пожелио добродошлицу и истакао значај одржавања скупа о личности и делу светог Иринеја Исповедника, епископа бачког.

Преносећи благослов Његовог Преосвештенства Епископа бачког господина др Иринеја, поздравне речи учесницима и слушаоцима скупа упутио је Његово Преосвештенство Епископ мохачки господин Дамаскин.

Уследила су излагања у оквиру округлог стола, који је водио Ђакон Мирослав Николић, управник Ризнице Епархије бачке. О личности и делу светог Иринеја Исповедника, епископа бачког, говорили

су: др Гордана Петковић, музејски саветник у Музеју Града Новог Сада, на тему „Живот и дело светог Иринеја (Ћирића)”; др Ненад Нинковић, ванредни професор на Одсеку за историју Филозофског факултета у Новом Саду, на тему „Свети Иринеј (Ћирић) и прилике у црквено-школској аутономији”; др Горан Васин, ванредни професор на Одсеку за историју Филозофског факултета у Новом Саду, на тему „Свети Иринеј (Ћирић) – страдање Карловачке митрополије и њено наслеђе”; др Данило Михајловић, доцент на Катедри за библистику Православног богословског факултета у Београду, на тему „Богословска делатност светог Иринеја (Ћирића)”; др Немања Девић, научни сарадник Института за савремену историју у Београду, на тему „Однос Комунистичке партије Југославије према Српској Православној Цркви и страдање јерархије”; мр Петар Ђурђевић, директор Историјског архива Града Новог Сада, на тему „Делатност светог Иринеја (Ћирића) у спасавању и збрињавању деце из мађарског логора Шарвара”; г. Мирослав Илић, помоћник покрајинског секретара за културу, јавно информисање и односе са верским заједницама, на тему „Мисионарско деловање светог Иринеја (Ћирића) у Карпаторусији”.

Округлом столу су присуствовали новосадски свештеници и вероучитељи, као и прегаоци из области културе и науке.

Епископ Дамаскин са учесницима округлог стола о светом Иринеју Исповеднику, епископу бачком

Календар активности Епископа бачког г. Иринеја

КАЛЕНДАР АКТИВНОСТИ ЕПИСКОПА БАЧКОГ Г. ИРИНЕЈА Јун – децембар 2022.

ЈУН	
1.	У Владичанском двору у Новом Саду примио академика Дарка Танасковића.
7.	Учествовао у раду седнице Светог Архијерејског Синода.
8.	У Владичанском двору у Новом Саду примио госпођу Јованку Ластих, директорицу Гимназије „Никола Тесла” у Будимпешти.
9.	У Владичанском двору у Новом Саду примио Георгиоса Дјакофотакиса, грчког амбасадора у Србији.
18.	У Саборном храму у Новом Саду крстио и миропомазао Митру, ћерку ђакона Александра Артукова.
19.	У Саборном храму у Новом Саду крстио и миропомазао Ђорђа, сина ипођакона Дамјана Љујића.
22.	У Новом Саду присуствовао богослужењу поводом стогодишњице од осамостаљења Словачке Евангеличке Цркве а. в. у Србији.
23.	Учествовао у раду седнице Светог Архијерејског Синода.
24.	У Владичанском двору у Новом Саду примио Епископа диселдорфског и немачког г. Григорија.
25-26.	Поводом 140-годишњице Светоуспенског храма у Тузли, саслуживао на светој архијерејској Литургији на којој је началствовао Патријарх српски г. Порфирије.
28.	Видовдан; служио свету архијерејску Литургију у Саборном храму у Новом Саду.
30.	У Патријаршијском двору у Београду, у својству члана Светог Архијерејског Синода, присуствовао састанку Патријарха српског г. Порфирија са председником Владе Црне Горе г. Дританом Абазовићем.
ЈУЛ	
1.	У Владичанском двору у Новом Саду примио апостолског нунција у Србији надбискупа Лучијана Суријанија.
2.	У Владичанском двору у Новом Саду примио Игора Зиројевића, свештеника из Грчке.
7.	Ивањдан; служио свету архијерејску Литургију у Саборном храму у Новом Саду, на којој је рукопроизвео протонамесника Велимира Врућинића, настојатеља поменутог храма, у чин протојереја и рукоположио ђакона Бранка Караћа у чин јереја.
8.	Учествовао у раду седнице Светог Архијерејског Синода.
11.	У Владичанском двору у Новом Саду учествовао у снимању емисије <i>Врлинослов</i> на тему спасоносног пута светог Јустина Ћелијског, продукције Телевизије Храм.
12.	Петровдан; служио свету архијерејску Литургију у Саборном храму у Новом Саду и рукоположио ђакона Страхињу Николића у чин јереја.

Календар активности Епископа бачког г. Иринеја

14.	У Владичанском двору у Новом Саду примио Марка Пранића, послушника Светоархангелског манастира у Ковиљу.
15.	У Владичанском двору у Новом Саду примио Емануила Бланушу, свештеника из Грчке. Истога дана примио оца Спиридона Цимуриса, дугогодишњег председника Синдезмос-а.
16.	У Београду, у својству члана Светог Архијерејског Синода, био на пријему код председника Републике Србије г. Александра Вучића, у пратњи Његове Светости Патријарха српског г. Порфирија.
АВГУСТ	
4.	У Новом Саду на Тргу слободе присуствовао помену и Дану сећања на све Србе, страдале и прогнане у хрватској злочиначкој акцији Олуја.
11.	У Владичанском двору у Новом Саду примио г. Лазара Нешића, теолога.
13.	У Владичанском двору у Новом Саду примио Епископа британско-скандинавског г. Доситеја.
16-17.	У Владичанском двору у Новом Саду примио Митрополита крфског г. Нектарија.
19.	Преображење Господње; поводом тридесетпетогодишњице ступања у свештенички чин Високопреосвећеног Митрополита будимпештанског и мађарског господина Илариона (Алфејева), саслуживао на светој архијерејској Литургији у Саборном храму Успења Пресвете Богородице у Будимпешти, на којој је начелствовао Високопреосвећени Митрополит востријски г. Тимотеј, из Јерусалимске Патријаршије.
21.	У Београду, у својству члана Светог Архијерејског Синода, био на пријему код председника Републике Србије г. Александра Вучића, у пратњи Његове Светости Патријарха српског г. Порфирија.
24.	У Владичанском двору у Новом Саду примио јеромонаха Германа Богојевића.
28.	Успење Пресвете Богородице; служио свету архијерејску Литургију у Саборном храму у Новом Саду.
29.	У Световазнесенском храму у Чуругу присуствовао вечерњем богослужењу поводом одласка у мировину јереја Милоја Ђорђевића, пароха чурушког.
СЕПТЕМБАР	
3-5.	Поводом обележавања стогодишњице васпостављања Српске Патријаршије, као и дватесетогодишњице од ступања на трон Епископа будимског г. Лукијана, био у тродневној посети Епархији будимској.
6.	У Владичанском двору у Новом Саду примио Епископа ваљевског г. Исихија.
7.	Примио Епископа топличког г. Јеротеја, изабраног Епископа шабачког.
8.	Учествовао у раду седнице Светог Архијерејског Синода. Истога дана председавао седницом Великог црквеног суда.
14.	У Патријаршијском двору у Београду био на пријему код Његове Светости Патријарха српског г. Порфирија.

Календар активности Епископа бачког г. Иринеја

16.	У Патријаршијском двору у Београду, у својству члана Светог Архијерејског Синода, присуствовао састанку са премијером Мађарске г. Виктором Орбаном.
26.	У свечаној дворани Матице српске присуствовао представљању прве две књиге III тома <i>Српске енциклопедије</i> .
28.	У Владичанском двору у Новом Саду примио др Владимира Рогановића, директора Управе за сарадњу са Црквама и верским заједницама.
29.	Учествовао у раду седнице Светог Архијерејског Синода. Истога дана председавао седницом Великог црквеног суда.
ОКТОБАР	
2.	У Саборном храму у Новом Саду саслуживао на светој архијерејској Литургији којом је началствовао Његова Светост Патријарх српски г. Порфирије, уз саслужење више архијереја Српске Православне Цркве и архијереја из сестринских помесних Цркава, поводом свечаног чина канонизације светог Иринеја, епископа бачког, Исповедника вере, и светих мученика бачких.
13-14.	Покров Пресвете Богородице; у Пећкој Патријаршији саслуживао на светој архијерејској Литургији на којој је устоличен Патријарх српски г. Порфирије.
16.	У Светониколајевском храму у Вуковару, саслуживао на светој архијерејској Литургији, на којој је началствовао Патријарх српски г. Порфирије, поводом великог освећења реченог храма.
20.	Учествовао у раду седнице Светог Архијерејског Синода.
25.	У свечаној дворани Матице српске присуствовао завршном делу конференције <i>Србија и Срби у региону</i> .
26.	У Српском народном позоришту у Новом Саду присуствовао концерту <i>Театар песама и игара Морошка</i> из Санкт-Петербурга.
27.	У манастиру Васкрсења Христова у Каћу примио кардинала Курта Коха (Ватикан).
28.	На позив Патријарха српског г. Порфирија био у Спомен-храму Светог Саве на Врачару поводом посете кардинала Курта Коха.
29.	У Владичанском двору у Новом Саду примио мати-Харитину, игуманију манастира Пећке Патријаршије.
30.	У Владичанском двору у Новом Саду примио протојереја-ставрофора др Милоша Весина из Чикага. Истога дана у Владичанском двору у Новом Саду примио схиархимандрита Василија Гроулинга, настојатеља манастира у Гајлнау (Немачка).
31.	У Владичанском двору у Новом Саду примио академика Наталију Нарочницку из Москве. Истога дана, у свечаној дворани Матице српске, присуствовао трибини „Савремени човек и савремени свет”.
НОВЕМБАР	
1.	У Конаку кнегиње Љубице у Београду, учествовао у отварању изложбе „Погром у Бачкој – осамдесет година од Новосадске рације”.

Календар активности Епископа бачког г. Иринеја

2.	У свечаној дворани Матице српске учествовао у раду седнице Његошевог одбора. После седнице присуствовао свечаности <i>Дан Горског вијенца посвећен митрополиту Амфилохију</i> .
3.	У Патријаршијском двору у Сремским Карловцима учествовао у раду седнице Светог Архијерејског Синода.
4.	У Народном позоришту у Сомбору, присуствовао свечаној академији поводом стопедесетогодишњице постојања Гимназије „Вељко Петровић”, на којој је говорио Патријарх српски г. Порфирије.
8.	Свети великомученик Димитрије; служио свету архијерејску Литургију у Саборном храму у Новом Саду.
10.	У Патријаршијском двору у Београду био на пријему код Његове Светости Патријарха српског г. Порфирија.
12.	Служио годишњи парастос Велимиру Бајатовићу у Равном Селу.
13.	У Спомен-храму Светог Саве на Врачару саслуживао на светој архијерејској Литургији, поводом хиротоније Епископа хвостанског г. Алексеја.
14.	У Владичанском двору у Новом Саду примио Епископа шабачког г. Јеротеја.
15.	У Српском народном позоришту у Новом Саду присуствовао свечаној академији поводом славе Града Новог Сада.
16.	Ђурђиц; саслуживао на светој архијерејској Литургији у Саборном храму у Новом Саду, на којој је началствовао Епископ ваљевски г. Исихије.
17.	У Патријаршијском двору у Београду био на пријему код Његове Светости Патријарха српског г. Порфирија.
18.	Учествовао у раду седнице Светог Архијерејског Синода.
20.	У Спомен-храму Светог Саве на Врачару саслуживао на светој архијерејској Литургији, поводом хиротоније Епископа новобрдског г. Илариона.
24.	Свети Стефан Дечански; у Шапцу узео учешћа у прослављању крсног имена Епископа шабачког г. Јеротеја.
26.	У Световазнесенском храму у Кулпину присуствовао венчању Стефана Накића и Саре Гајинов.
27.	У Спомен-храму Светог Саве на Врачару саслуживао на светој архијерејској Литургији, поводом хиротоније Епископа јегарског г. Нектарија.
28.	У Патријаршијској резиденцији био на пријему код Његове Светости Патријарха српског г. Порфирија.
29.	У Владичанском двору у Новом Саду примио др Андреја Јефтића, теолога из Београда. Истог дана, у Студентском културном центру у Београду, присуствовао промоцији књиге <i>У царству ветрова арамејских</i> , аутора Селимира Радуловића.
30.	У Владичанском двору у Новом Саду примио Епископа западноевропског г. Јустина.

Календар активности Епископа бачког г. Иринеја

ДЕЦЕМБАР	
1.	У Патријаршијском двору, летњој резиденцији српских патријараха у Даљу, учествовао у раду седнице Светог Архијерејског Синода.
7.	У Владичанском двору у Новом Саду примио Обрада Карановића, докторанда теологије у Атини.
8.	У Владичанском двору у Новом Саду примио представнике руско-српске Фондације за културу и наслеђе из Београда, госпођу Наталију Владимировну Шатиљину и г. Николу Ђокића.
10.	У катедрали Узнесења Блажене Дјевице Марије у Београду, присуствовао чину устоличења новог Надбискупа београдског др Ладислава Немета.
11.	У Спомен-храму Светог Саве на Врачару саслуживао на светој архијерејској Литургији, поводом хиротоније Епископа липљанског г. Доситеја.
14.	У Културном центру Новог Сада, учествовао у трибини под називом „Академик Дарко Танасковић – светионик српске интелектуалне аристократије”.
16.	Учествовао у раду седнице Светог Архијерејског Синода.
18.	У Спомен-храму Светог Саве на Врачару саслуживао на светој архијерејској Литургији, поводом хиротоније Епископа топличког г. Петра.
19.	Свети Никола; служио свету архијерејску Литургију у Саборном храму у Новом Саду.
22.	У Владичанском двору у Новом Саду примио г. Јарослава Јаворника, бискупа Словачке Евангеличке Цркве а. в. у Србији, професора др Мартина Илерта, члана Синода Евангеличке Цркве у Немачкој, др Луца Бауера, умировљеног пастора Евангеличке Цркве у Немачкој, и др Ирену Павловић, академског саветника на Теолошком факултету у Ерлангену.
24.	У Владичанском двору у Новом Саду дао Божићни интервју за РТВ Војводину и Радио-Беседу.
26.	У свечаној дворани Српске академије наука и уметности у Београду присуствовао представљању <i>Изабраних дела</i> академика Василија Крестића.
29.	Учествовао у раду седнице Светог Архијерејског Синода.

Светињама у походе

ПРАВОСЛАВНА ЕПАРХИЈА БАЧКА
СЛУЖБА ЗА ПОКЛОНИЧКА ПУТОВАЊА

СВЕТИЊАМА У ПОХОДЕ

Путујте са благословом Цркве.

**Информације можете добити путем телефона
бр.: 064/12-93-616 и 021/526-068**

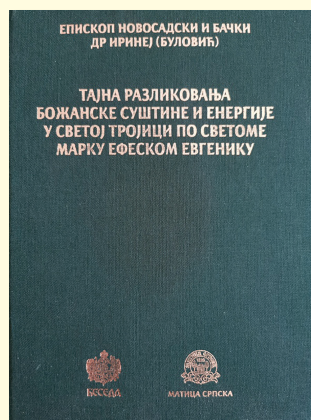
Нова издања

ДЕЛА СВЕТОГ МАКСИМА ИСПОВЕДНИКА

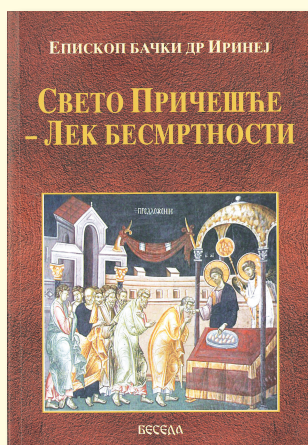
**СВЕТИ ПОРФИРИЈЕ
КАВСОКАЛИВИТ
СВЕДОЧЕЊА**

**ТАЈНА РАЗЛИКОВАЊА
БОЖАНСКЕ СУШТИНЕ И
ЕНЕРГИЈЕ У СВЕТОЈ ТРОЈИЦИ
ПО СВЕТОМЕ МАРКУ ЕФЕСКОМ
ЕВГЕНИКУ**

**СВЕТИ ИРИНЕЈ ЋИРИЋ
ЕПИСКОП БАЧКИ
ИСПОВЕДНИК ВЕРЕ**

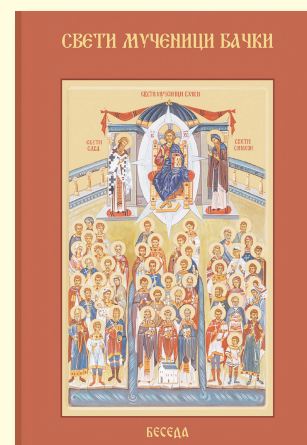

**СВЕТО ПРИЧЕШЋЕ –
ЛЕК БЕСМРТНОСТИ**
Епископ новосадски и бачки
др Иринеј (Буловић)

Епископ новосадски и бачки
др Иринеј (Буловић)

ПИТАМ СЕ
Свештеник Владан Симић

СВЕТИ МУЧЕНИЦИ БАЧКИ

На таласу Православља

СРПСКА ПРАВОСЛАВНА ЦРКВА
ЕПАРХИЈА БАЧКА
ИНФОРМАТИВНА СЛУЖБА

www.eparhijabacka.info; e-mail: epbackainfo@gmail.com

„Циљ наше Информативне службе је да буде у служби
сведочења и ширења православне вере.”

Епископ бачки г. Иринеј

 БЕСЕДА

РАДИО ТАВОР

90,7 MHz РАДИО
СЛОВОСЛОВЬЕ

 РАДИО „БЛАГОВЕСТИК“
95,7 Mhz

ПОМОЗИМО ИЗГРАДЊУ
ХРАМА У МАНАСТИРУ
ВАСКРСЕЊА ХРИСТОВА
НА СУНЧАНОМ БРЕГУ У КАЋУ

Жиро рачун 250-2010001105760-64 (Еуробанка, Нови Сад)